

Natuurdoelanalyse

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht



Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

Datum

28 maart 2023

Auteur

Eenheid Natuur en Milieu

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

provincie.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

Ter algemene inleiding op de Natuurdoelanalyses van de provincie Overijssel

Natuurdoelanalyses bevestigen zoals verwacht noodzaak van Ontwikkelopgave Natura 2000 en reductie van stikstofdepositie

De natuurdoelanalyses laten zien dat de natuurdoelen voor een groot deel van de Natura 2000-gebieden de komende jaren nog niet gehaald kunnen worden. Dit volgt uit stikstofberekeningen, gegevens over de natuur en veldwaarnemingen. Op basis van de Natuurdoelanalyses concluderen we het volgende.

1. Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 moeten we onverminderd doorgaan

Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn we op koers. We voerden de afgelopen jaren al veel maatregelen in en rondom de Natura 2000-gebieden uit. De maatregelen uit de Ontwikkelopgave dragen naar verwachting bij aan het oplossen van een groot aantal knelpunten in de Natura 2000-gebieden. Doorgaan met de Ontwikkelopgave levert een onmisbare bijdrage aan het bereiken van de natuurdoelen. De programmering en uitvoering van deze maatregelen zet de provincie dan ook ongewijzigd voort. Monitoring moet uitwijzen of de effecten van de maatregelen daadwerkelijk optreden (onder meer via lopende monitoring ten aanzien van procesindicatoren, vegetatieopnames en het Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer).

Ontwikkelopgave Natura 2000

Sinds 2007 werkt de provincie Overijssel samen met haar partners in en rondom de Natura 2000-gebieden aan de Natura 2000-opgave. In veel Overijsselse Natura 2000-gebieden gaat het daarbij om het aanpakken van knelpunten zoals verdroging, vermesting, verzuring, verzuiging en geïsoleerde ligging van natuurwaarden. De provincie heeft samen met partners maatregelenpakketten opgesteld om de natuur in de Natura 2000-gebieden te herstellen en waar nodig te versterken. Deze maatregelenpakketten landden in 2015 in de PAS-gebiedsanalyses en in de Natura 2000-beheerplannen. In 2015 startte de provincie Overijssel, samen met partners en omwonenden in de gebieden, gebiedsprocessen om te komen tot uitvoering van de maatregelen: de Ontwikkelopgave Natura 2000. Deze maatregelen leiden tot systeemherstel en het creëren van de juiste omgevingscondities in en rondom de Natura 2000-gebieden voor de aangewezen natuurwaarden in de gebieden. Het jaarverslag van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geeft inzicht in de voortgang van het programma. Het jaarverslag over 2021 staat hier: [Ontwikkelopgave Natura 2000 jaarverslag \(overijssel.nl\)](#).

2. Reductie van de stikstofdepositie is nodig

De stikstofdepositie is in veel Natura 2000-gebieden zonder aanvullende maatregelen te hoog. Zoals verwacht, kunnen we de natuurdoelen voor veel Natura 2000-gebieden niet alleen met maatregelen uit de Ontwikkelopgave halen. Aanvullende maatregelen om de stikstofdepositie te verlagen zijn noodzakelijk. Dit bevestigt het belang van het opnemen van maatregelen voor stikstofreductie in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Stikstofreductie zal samen met de andere opgaven in het PPLG én de uitvoering van de Ontwikkelopgave leiden tot het kunnen behalen van natuurdoelen in Natura 2000-gebieden en het vergroten van de biodiversiteit. Daarmee ligt de focus in Overijssel niet alleen op stikstof, maar op de aanpak van meerdere knelpunten (zoals verdroging, versnippering en verzuring) tegelijkertijd. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft meermaals aangegeven dat een dergelijke aanpak het meest effectief is (meest recentelijk in: [Beëindigen van veehouderijen | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#) (3 oktober 2022)).

Stikstofreductie opgave

De daling van de stikstofdepositie die vanaf de jaren negentig optreedt is vanaf 2010 gestagneerd. Hoge stikstofdepositie leidt tot een ernstige aantasting van de structuur en het functioneren van de natuurwaarden. Vooral de cumulatieve gevolgen van vermesting (als gevolg van langdurige overbelasting en ophoping van stikstof), al of niet in combinatie met versterkte verzuring zijn doorslaggevend voor de afname van de biodiversiteit. Intensief beheer en maatregelen uit de Ontwikkelopgave zorgen voor de benodigde condities voor de natuur maar kunnen het negatieve effect van hoge stikstofdepositie (en de ophoping van stikstof in de bodem uit het verleden) niet teniet doen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de stikstofdepositie te reduceren. Dit is bekend en de provincie beziet de reductie van stikstof vanuit een brede aanpak in het landelijk gebied: het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Daarin zijn drie onlosmakelijk met elkaar verbonden doelen opgenomen:

1. Het realiseren van natuurherstel, een robuust watersysteem en minder emissies van broeikasgassen;
2. Het behoud en de versterking van de sociaal-economische kwaliteit van het platteland;
3. Het realiseren van een toekomstbestendig perspectief voor de landbouw.

3. In een deel van de gebieden zijn ook extra natuurherstelmaatregelen nodig

Voor zeven gebieden (De Wieden, Weerribben, Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Dinkelland, Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen) volgt uit de analyses dat ook extra natuurherstelmaatregelen nodig zijn. Het gaat bijvoorbeeld om het verbinden van natuurgebieden om de geïsoleerde ligging van habitattypen aan te pakken of om het verbeteren van de hydrologische omstandigheden. Deze maatregelen zijn we voornemens om tot uitvoering via lopende plannen, processen of programma's, zoals het Programma Natuur en/of het PPLG. Daarnaast benoemen de Natuurdoelanalyses ook kansen voor maatregelen om te komen tot extra versterking van de natuurwaarden. Bij de uitvoering van het PPLG bekijken we of we deze kansen, in combinatie met andere opgaven, kunnen verzilveren.

Samenvatting

Het voorliggende document is de Natuurdoelanalyse (NDA) voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Voor dit gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgelegd in het aanwijzingsbesluit. Deze NDA heeft tot doel om te beoordelen of het geheel aan geplande en uitgevoerde herstelmaatregelen naar verwachting leidt tot realisatie van de condities voor het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats voor dit gebied. Wanneer dit niet het geval is, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen nodig zijn. De provincie Overijssel is voortouwnemer voor twintig Natura 2000 gebieden. Om de NDA's tijdig op te leveren zijn keuzes gemaakt. Er is gekeken naar bestaande vastliggende informatie en waar nodig wordt gebruik gemaakt van aanvullend expert judgement. Daarnaast worden beknopte tabellen, figuren en kaarten weergegeven met verwijzingen naar brondocumenten. Er wordt alleen een richting aan aanvullende maatregelen gegeven als dat aan de orde is. Het bepalen van de maatregelen en uitwerkingen daarvan vindt plaats in andere programma's en projecten.

Analyse en eindoordeel Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Het eindoordeel voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht volgt uit deze Natuurdoelanalyse in vergelijking met de referentiesituatie uit het aanwijzingsbesluit. Daarin wordt de vraag beantwoord of behoud van de natuurdoelen is geborgd en het behalen van instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 3) binnen bereik blijft of komt bij de te verwachten stikstofdepositie (hoofdstuk 4), in combinatie met andere drukfactoren en gegeven de geborgde (uitgevoerde en geprogrammeerde) natuurherstelmaatregelen (hoofdstuk 5). Het antwoord op die vraag kent drie mogelijkheden:

- 'Ja' (kortweg: de doelen worden gehaald);
- 'Ja, mits' (kortweg: verslechtering wordt voorkomen maar voor doelbereik op lange termijn is meer nodig) en
- 'Nee, tenzij' (kortweg: verslechtering valt niet uit te sluiten).

		Doel		Trend		Stikstof		Verslechtering	IHD	Restprobleem	Eindoordeel
		Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit	Overbelasting 2020	Prognose overbelasting 2030				
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>	?	-	Geen	Geen	Niet uitgesloten	Op de langere termijn is uitbreiding/verbetering mogelijk haalbaar	Waterkwaliteit Beperkt opp	Nee, tenzij
H6120	*Stroomdalgraslanden	=	=	?	?	Geen tot matig	Geen	Wordt voorkomen	Voor behoud zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig	Beperkt opp Isolatie	Ja, mits
H6410	Blauwgraslanden	=	=	?	-	Matig	Licht	Niet uitgesloten	Voor behoud zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig	Stikstof Hydrologie Beperkt opp Isolatie	Nee, tenzij
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	=	=	?	?	Geen tot matig	Geen tot matig	Wordt voorkomen	Binnen bereik mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie (stikstof)	Ja, mits
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	=	+/-	+/-	Geen tot matig	Geen	Wordt voorkomen	Binnen bereik mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie	Ja, mits
H91F0	Droge hardhoutoibossen	>	>	?	-	Geen	Geen	Korte termijn: niet uitgesloten Lange termijn: wordt voorkomen	Binnen bereik (langere termijn) mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie	Ja, mits

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:

= Behoudsdoelstelling;
 > Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
 G Goede kwaliteit;
 M Matige kwaliteit;
 ? Onbekend

Trend in oppervlakte of kwaliteit:

+ Positieve trend;
 - Negatieve trend;
 = Stabiele trend;
 ? Trend onbekend;

Conclusie en eventueel benodigde aanvullende maatregelen

Twee stikstofgevoelige habitats in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht zijn beoordeeld met 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat verslechtering niet uit te sluiten valt. De instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied op de lange termijn zijn niet in zicht of er is nog niet voldoende informatie beschikbaar om te onderbouwen dat deze habitats niet verslechteren.

Uit de synthese blijkt dat er een restprobleem aanwezig is. Het gaat om de drukfactor stikstof, het blauwgrasland is op dit moment matig overbelast en in 2030 nog steeds licht overbelast. Vermindering van stikstofdepositie door middel van bronmaatregelen wordt geadviseerd. De ontwikkeling van het blauwgrasland zal gevolgd worden met behulp van monitoring. Bij achteruitgang kan het nodig zijn om aanvullende maatregelen te nemen.

Waterkwaliteit (m.n. rivierwater) kan mogelijk een knelpunt zijn in relatie tot de doelstellingen voor het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. De verwachting is wel dat de waterkwaliteit in de toekomst zal verbeteren. Positief is dat er de laatste jaren op diverse locaties in UZV verschillende soorten fonteinkruiden en andere kritische begeleidende soorten aangetroffen worden. Het is de verwachting dat er in het gebied kansen zijn voor ontwikkeling en uitbreiding van het habitatype. Op kansrijke locaties in het gebied waar fonteinkruiden waargenomen zijn zal kleinschalig krabbenscheer worden uitgezet, om uitbreiding van het habitatype te stimuleren. Er zal onderzoek naar de waterkwaliteit en hydromorfologie van kolken en onderzoek naar het verondiepen van kolken en strangen ter bevordering van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden worden uitgevoerd. Uit dit traject kunnen nieuwe herstelmaatregelen volgen om de ontwikkeling van het habitatype te stimuleren.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	8
1.1 Uitgangspunten natuurdoelanalyse	8
1.2 Samenhang natuurherstelmaatregelen met het stikstofspoor	9
1.3 Opbouw natuurdoelanalyse	10
Hoofdstuk 2: Kenschets Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.....	11
Hoofdstuk 3: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities	12
Hoofdstuk 4: Drukfactoren.....	14
4.1 Hydrologie, beheer en inrichting	14
4.2 Stikstofdepositie.....	15
Hoofdstuk 5: Overzicht herstelmaatregelen	24
5.1 Van beheerplan tot uitvoering: Ontwikkelopgave en gebiedsprocessen	24
Hoofdstuk 6: Beoordeling verwacht effect natuurherstelmaatregelen	28
6.1 Monitoring	28
6.2 Expertoordeel	30
Hoofdstuk 7: Conclusie.....	32
7.1 Synthese	32
7.2 Lange termijn en toekomstperspectief	32
7.3 Eindoordeel.....	33
Hoofdstuk 8: Richting nieuwe (natuurherstel)maatregelen	36
Referenties	37

Hoofdstuk 1: Inleiding

Dit document is de 'Natuurdoelanalyse Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' voor het gelijknamige Natura 2000-gebied.

Deze analyse is opgesteld naar aanleiding van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN)¹. Hierin staat dat voor ieder Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten (hierna tezamen: habitats) een natuurdoelanalyse (NDA) wordt opgesteld. Zo ook voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Een NDA heeft tot doel om voorafgaand aan de vaststelling van het PSN (*ex ante*) te beoordelen of het geheel aan geplande en reeds in uitvoering zijnde maatregelen naar verwachting leidt tot realisatie van de condities voor het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats voor het betreffende Natura 2000-gebied. Wanneer dit niet het geval is, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen nodig zijn. Deze aanvullende maatregelen brengen we tot uitvoering via het gebiedsplan (gebiedsgerichte aanpak), (de tweede fase van) het Programma Natuur en/of via de herziening van de Natura 2000-beheerplannen. Anders dan in het beheerplan, richten de natuurdoelanalyses zich alleen op stikstofgevoelige habitats. Niet stikstofgevoelige habitats en maatregelen daarvoor komen aan bod in het beheerplan.

Volgens het PSN bevatten de natuurdoelanalyses daartoe, op basis van beschikbare gegevens en de meest recente wetenschappelijk inzichten, in ieder geval de volgende onderdelen:

- Informatie over de huidige mate van het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen;
- De condities die nodig zijn om instandhoudingsdoelstellingen te realiseren;
- De huidige toestand van deze condities (actuele drukfactoren);
- Een overzicht van lopende en/of geplande maatregelen gericht op het verminderen van de drukfactoren en de verwachte effecten hiervan;
- Een overzicht van nog te verwachten resterende drukfactoren (na eerste maatregelpakket) en de richting van aanvullende maatregelen om dit op te lossen.

De NDA moet volgens het PSN onderstaande 'hoofdvraag' beantwoorden; het zogenoemde eindoordeel. Voor het eindoordeel geeft het PSN drie mogelijkheden:

Leiden de maatregelen tot het tegengaan van verslechtering én bereiken instandhoudingsdoelstellingen?	
Ja	De natuurdoelanalyse levert in dit geval de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen realisatie van de instandhoudingsdoelstelling mogelijk maakt door het op orde brengen van de condities daarvoor. Deze uitkomst bevestigt het maatregelenpakket en biedt basis voor verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen.
Ja, mits	De natuurdoelanalyse levert de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, verslechtering weliswaar voorkomt, maar dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling op lange termijn. Dit leidt tot verdere verkenning van aanvullende maatregelen. Dat kunnen zowel bronmaatregelen zijn als natuurherstelmaatregelen.
Nee, tenzij	De natuurdoelanalyse levert een ecologische beoordeling van het pakket maatregelen waaruit blijkt dat met vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten. De natuurdoelanalyse maakt in dat geval duidelijk wat de knelpunten zijn.

1.1 Uitgangspunten natuurdoelanalyse

De provincie Overijssel is voortouwnemer voor twintig Natura 2000-gebieden waarvoor we een natuurdoelanalyse opstellen. De tijd om deze natuurdoelanalyses op te stellen is beperkt. Voor de inhoud van de natuurdoelanalyses maken we daarom keuzes. De belangrijkste keuzes betreffen de volgende:

- De natuurdoelanalyses baseren we op feiten die vastliggen in bestaande informatie. Nieuwe onderzoeken of data-analyses voeren we niet uit voor deze versie van de natuurdoelanalyses.
- Daar waar feiten uit informatie te kort schieten baseren we ons op *expert judgement* van ecologen in dienst van de provincie. Ook vragen wij ecologen van de desbetreffende terreinbeherende organisatie(s) de natuurdoelanalyse te beoordelen en waar nodig aan te vullen met een expertoordeel en/of informatie.
- De natuurdoelanalyses gaan alleen over stikstofgevoelige habitats (habitattypen en/of stikstofgevoelige delen van leefgebieden).

¹ [Structurele stikstofaanpak vastgesteld en in uitvoering](#)

- De natuurdoelanalyses zijn beknopte rapportages met tabellen, figuren, kaarten en verwijzingen naar brondocumenten.
- De natuurdoelanalyses geven alleen een richting aan aanvullende maatregelen indien deze aan de orde zijn. Het bepalen van de maatregelen en uitwerking daarvan vindt plaats in andere programma's en projecten (zoals het PSN, het Nationaal/Provinciaal Programma Landelijk Gebied, de gebiedsgerichte aanpak stikstof, het Programma Natuur of de tweede generatie beheerplannen).
- De natuurdoelanalyses stemmen we beperkt af met gebiedspartners (zie hiervoor). Alle natuurdoelanalyses gaan formeel ter inzage in het kader van een wijziging van het PSN en als onderdeel van het gebiedsplan. Daarop is inspraak mogelijk van eenieder. Indien nieuwe maatregelen aan de orde zijn, dan komen we met onze partners en belanghebbenden tot een uitwerking van die maatregelen via de hiervoor genoemde programma's/projecten.

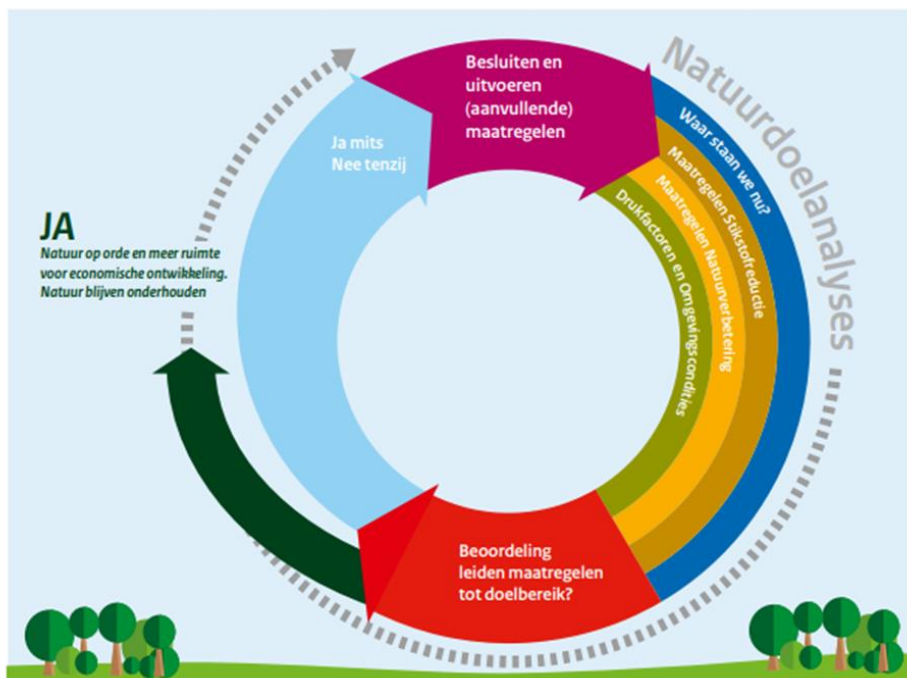
1.2 Samenhang natuurherstelmaatregelen met het stikstofspoor

De effectiviteit van natuurherstelmaatregelen is veelal afhankelijk van de (over)belasting met stikstof. In deze paragraaf wordt kort procesmatig weergegeven hoe in het vervolgproces rekenschap wordt gegeven aan deze samenhang. Bij het oordeel dat in deze natuurdoelanalyse is opgenomen wordt uitgegaan van de stikstofdepositieontwikkeling die in AERIUS 2022 is opgenomen. Dit betekent dat alleen vastgesteld beleid en geborgde stikstofbronmaatregelen zijn meegenomen in de prognoses van de stikstofdepositieontwikkeling. Daarnaast kan in de natuurdoelanalyses een doorkijk worden gegeven naar hoe het oordeel zich kan ontwikkelen wanneer ook verwachte, aanvullende stikstofreductiemaatregelen hierbij betrokken worden. Het gaat dan met name om de maatregelen die getroffen zullen worden om de wettelijke omgevingswaarden voor stikstofreductie te realiseren. Deze doorkijk biedt daarmee ook input voor handelingsperspectief en laat zien of er verdere aanvullende herstelmaatregelen en/of stikstofbronmaatregelen nodig zijn om een tijdige stikstofdepositiedaling op locatie zeker te stellen.

Het oordeel in de natuurdoelanalyse, en eventueel de doorkijk en het handelingsperspectief, zijn een belangrijk onderdeel in de gebiedsplannen (en daarmee programma Stikstofreductie en Natuurverbetering) waarvan uiterlijk 1 juli 2023 een eerste versie gereed moet zijn. In de gebiedsplannen worden onder andere regionale doelen voor stikstofreductie opgenomen. Het tegengaan van verslechtering en het verbeteren van instandhoudingsdoelstellingen staat centraal bij de uitwerking van deze doelen. Op basis van het gebiedsplan worden er afspraken tussen Rijk en provincies gemaakt over de bijbehorende verantwoordelijkheden, maatregelen en middelen. Gebiedsplannen vormen input voor de gebiedsprogramma's in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Na oplevering van de gebiedsprogramma's zullen deze getoetst (door in ieder geval de Ecologische Autoriteit), doorgerekend en beoordeeld worden.

De natuurdoelanalyses en gebiedsplannen (en vervolgens gebiedsprogramma's) zijn onderdeel van een cyclisch proces. Daarmee wordt ervoor gezorgd dat de informatie aanwezig is om bij vaststelling van maatregelen te komen tot een balans tussen maatregelen voor natuurherstel en stikstofreductie die aansluit bij de ecologische randvoorwaarden en gevoeligheid van de effectiviteit van de natuurherstelmaatregelen voor daadwerkelijke daling van stikstofbelasting. Wanneer in het gebiedsplan, mede op basis van de uitkomsten van de natuurdoelanalyses, aanvullende maatregelen worden opgenomen en de uitvoering van deze maatregelen geborgd is, dan kunnen de verwachte effecten van deze maatregelen worden betrokken bij een nieuw oordeel op basis van de aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld in een volgende cyclus natuurdoelanalyses). Onderstaande figuur geeft het cyclische proces van beoordeling weer.

Figuur 1: Cyclisch proces natuurdoelanalyses



1.3 Opbouw natuurdoelanalyse

Deze natuurdoelanalyse voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht is als volgt opgebouwd:

Na de Inleiding geeft hoofdstuk 2 een korte schets van de kenmerken van Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. In hoofdstuk 3 benoemen we de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied, waarbij ook ingegaan wordt op de gewenste en huidige omgevingscondities. Hoofdstuk 4 bevat een analyse en beoordeling van de drukfactoren. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de geplande, vastgestelde en/of uitgevoerde natuurherstelmaatregelen en in hoofdstuk 6 volgt een (*ex ante*) beoordeling van die natuurherstelmaatregelen. In hoofdstuk 7 is een synthese en conclusie getrokken over het gebied en de natuurdoelen. Tot slot geeft hoofdstuk 8 een doorkijk naar eventueel benodigde aanvullende maatregelen.

Hoofdstuk 2: Kenschets Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

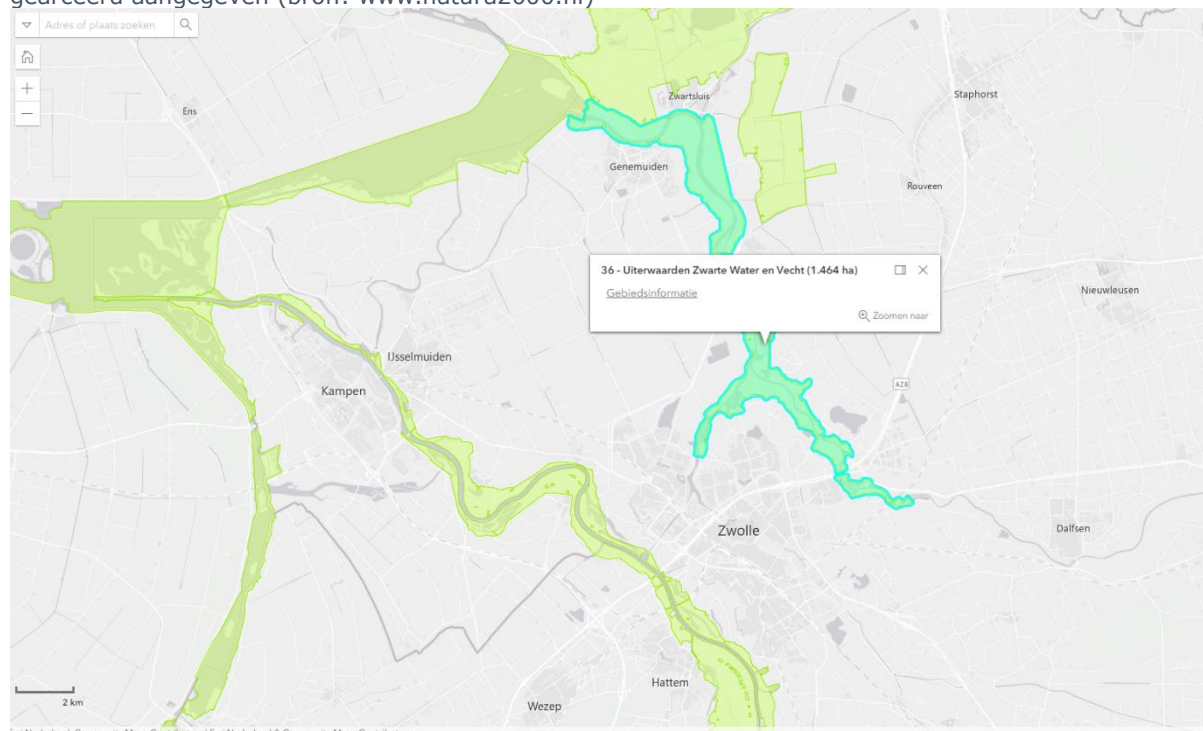
Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (Tabel 1 en figuur 2) betreffen het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De Vecht is een regenrivier die in Duitsland ontspringt. Een laagste deel van de uiterwaarden wordt soms tot laat in het voorjaar onregelmatig overstromd. Op de geregeld met steenslag beschermde oevers van de beide rivieren groeit vaak riet, ruigte of wilgenstruweel. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, rietmoerassen, kolken, (oude) rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Langs het Zwarte Water alsook langs de Vecht komen vochtige graslanden voor. Dit gebied herbergt veel kievitsbloemhooilanden. Daarnaast komt in het gebied een aantal hardhoutoobosjes voor. Ook komen binnendijks relicten van blauwgraslanden voor. Op hoger liggende zandige ruggen en langs en op de dijken komen lokaal goed ontwikkelde glanshaverhooilanden voor. Lokaal zijn abelen- iepenbossen aanwezig².

Voor een uitgebreide gebiedsbeschrijving zie paragraaf 2.1 van het Natura 2000-beheerplan (2017) van Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (zie: [36. Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht - BIJ12](#)). In paragraaf 2.2 van dat plan is de landschapsecologische systeemanalyse (LESA) van Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht opgenomen³.

Tabel 1: Gegevens Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (bron: www.natura2000.nl)

Gebiedsnummer	36
Status	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Gemeente	Zwartewaterland, Zwolle
Sitecode HR	NL1000005
Sitecode VR	NL9902003
Totale oppervlakte (ha)	1464
Oppervlakte HR (ha)	1080
Oppervlakte VR (ha)	1394

Figuur 2: Ligging van N2000-gebieden in Overijssel. Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht groen/blauw gearceerd aangegeven (bron: www.natura2000.nl)



² [Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht | natura 2000](#)

³ De LESA is ook opgenomen in paragraaf 3.1.1 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht : Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

Hoofdstuk 3: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities

Onderstaande tabel 2 bevat een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, de kwaliteit en het areaal van de habitattypen en leefgebieden (van de HR-soorten) en de ontwikkeling daarvan in de afgelopen jaren. De beschrijving voor de verschillende instandhoudingsdoelstellingen is te vinden in paragraaf 2.3 van het Natura 2000-beheerplan van Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ([36. Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht - BIJ12](#))⁴. Die paragraaf beschrijft per habitatype en soort het volgende:

- De ecologische vereisten;
- Het areaal van het habitatype en leefgebied;
- De kwaliteit van het habitatype en leefgebied;
- De ecologische trends.

De informatie over de ecologische vereisten, oppervlakte, kwaliteit en trends is in onderstaande tabellen samenvattend verwerkt. Deze beschrijving uit het beheerplan is nog actueel voor wat betreft de habitattypen. Voor de vogelrichtlijnsoorten is er soms nieuwe populatiegegevens beschikbaar maar deze wordt niet geüpdatet omdat de vogelrichtlijnsoorten verder niet in deze NDA worden behandeld (zie kopje 'Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten' onder tabel 2). Bij de herziening van het N2000-beheerplan worden het areaal, de kwaliteit en de trends geactualiseerd.

Tabel 2: Overzicht doelstellingen Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (bron: Beheerplan)

	Doel		Huidige situatie		Trend	
	Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit
Habitattypen						
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>	0,21	?	?	-
H6120 *Stroomdalgraslanden	=	=	1,5	Mg	?	?
H6410 Blauwgraslanden	=	=	0,27	M	?	-
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=	1,8	Gm	?	=
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	=	=	1,63	?	?	?
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	=	128,7	Gm	+/-	+/-
H91F0 Droge hardhoutoobossen	>	>	0,48	?	?	-
Habitatrichtlijnsoorten						
H1134 Bittervoorn	=	=/=	?	?	?	?
H1149 Kleine modderkruiper	=	=/=	?	?	?	?
Broedvogels						
A021 Roerdomp	=	=	0	O	-	-
A119 Porseleinhoen	=	=	1-2	G	?	?
A122 Kwartelkoning	=	=	>5	G	-	-
A197 Zwarte stern	>	>	30-60	M	=	?
A298 Grote karekiet	>	>	0-?	?	-	-
Niet-broedvogels						
A037 Kleine zwaan	=	=	~	?	?	?

⁴ Dezelfde informatie (althans voor de stikstofgevoelige habitats) is ook opgenomen in paragraaf 3.1.2 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht: Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

A041 Kolgans	= (<)	=	>2000	?	?	?
/?A050 Smient	= (<)	=	10 tot 100-en	?	?	?
A054 Pijlstaart	=	=	15 en ~	?	?	+
A056 Slobeend	=	=	>10 en ~	?	?	?
A125 Meerkoet	=	=	>320	?	?	?
A156 Grutto	=	=	>80	?	?	-

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:

- = Behoudsdoelstelling;
- > Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
- G Goede kwaliteit;
- M Matige kwaliteit;
- Gm Overwegend goede kwaliteit, lokaal matig ontwikkeld;
- Mg Overwegend matige kwaliteit, lokaal goed ontwikkeld;
- ? Informatie ontbreekt.

Trend in oppervlakte of kwaliteit:

- + Positieve trend;
- Negatieve trend;
- = Stabiele trend;
- ? Trend onbekend.

Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten

De aangewezen doelsoorten in Uiterwaarden Zwarte water en Vecht zijn niet afhankelijk van stikstofgevoelige leefgebieden en/of de KDW daarvan wordt niet overschreden. Alleen in het geval van de Kwartelkoning zijn er mogelijk (zeer) lokaal lichte overschrijdingen van de KDW van het leefgebied. Deze zijn echter onvoldoende om van een stikstofknelpunt te kunnen spreken. De aangewezen soorten worden daarmee niet significant negatief beïnvloed door stikstofdepositie en worden daarom niet verder uitgewerkt in deze natuurdoelanalyse.

Diverse soorten zullen naar verwachting profiteren van de herstelmaatregelen die genomen worden om de actuele dan wel potentiële leefgebieden te behouden en of uit te breiden.

Veegbesluit

Op 25 november 2022 maakte de Minister van LNV het zogenaamde 'Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden' bekend (ook wel genoemd 'Veegbesluit'). Het Veegbesluit wijzigt voor 101 Natura 2000 gebieden in Nederland het aanwijzingsbesluit. Vast is komen te staan dat in deze Natura 2000 gebieden ten tijde van de aanwijzing natuurwaarden (habitattypen en soorten) voorkwamen maar waarvoor in het aanwijzingsbesluit nog geen instandhoudingsdoel was geformuleerd. Het Veegbesluit herstelt deze situatie. Dit Veegbesluit formuleert voor de betreffende natuurwaarden nu ook instandhoudingsdoelen.

Het Veegbesluit formuleert voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatsubtype:

- H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)
- H91E0A Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)
- H91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)
- H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

en voor de soorten:

- H1145 Grote modderkruiper
- H1163 Rivierdonderpad

Omdat deze habitattypen en de leefgebieden van deze soorten niet stikstofgevoelig zijn c.q. de KDW niet wordt overschreden, worden de veegbesluitwaarden niet in deze natuurdoelanalyse uitgewerkt.

Aangezien H6430B, maar ook H6430A, niet stikstofgevoelig zijn, worden deze typen niet verder behandeld in deze Natuurdoelanalyse.

Hoofdstuk 4: Drukfactoren

Het Natura 2000-beheerplan voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht beschrijft in paragraaf 3.3 (algemeen) en 3.4 (per instandhoudingsdoelstelling) de knelpunten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan. In de systematiek van de NDA's noemen we knelpunten ook wel drukfactoren.

4.1 Hydrologie, beheer en inrichting

De paragrafen 3.3.1 tot en met 3.3.3 van het beheerplan benoemen knelpunten die verband houden met hydrologie, beheer en inrichting van het gebied⁵. Onderstaande Tabel 3, die eveneens afkomstig is uit het beheerplan, is daarvan een samenvatting:

Tabel 3: Overzichtstabel van knelpunten (bron: Beheerplan)

Knelpunt		Habitattypen						
		H3150	H6430A	H6510B	H91F0	H6120	H6410	H6510A
Hydrologie								
K1	Te hoge voedselrijkdom door hoge nutriëntenrijkdom van rivierwater door uitspoeling meststoffen, lozingen RZWI's en overstorten	?						
K3	Afname overstromingsfrequentie en -duur door (o.a.) afsluiting Zuiderzee, laag winterpeil IJsselmeer in gebruik name Balgstuw en verdieping Vecht en Zwarte Water		?	O	O	O		
K4a	Te weinig of geen inundaties door kades			O				O
K4b	Te laag grondwaterpeil en te korte inundatie in winter en voorjaar door intern waterbeheer			O			O	
K8	Te lage grondwaterstanden in voorjaar en zomer door ontwatering buiten Natura 2000 gebied (polders, laag peil/diepe ligging Vecht?) en drainage door zandwinputten		?	O			?	
K5	Te lange inundatieduur door inklinking agv onderbemaling			O			?	
K9	Te lange zomerinundatie door periodieke verhoging IJsselmeerpeil			?				
K6	Op termijn ongunstig waterstands- en inundatieregime door inklinking agv laag peilen in peilgereguleerde delen (bij Genemuiden)			?				
K7	Afname sedimentatie en wegspoelen strooisel door normalisatie en vastlegging zomerbed Vecht				G	O		
K10	Afname sedimentatie en wegspoelen strooisel door verminderde extreme hoogwaters (oorzaken als K3)				?	?		
Beheer en inrichting (zie paragraaf 3.2)								
K11	Te hoge voedselrijkdom door bemesting locatie of aangrenzende percelen	?	?	G		?		?
K12	Te intensief beheer door agrarisch gebruik			G		?		?
K13	Te sterke begrazing door herbivore vogels			K				
K14	Te dichte boomlaag door Populier en Esdoorn				G			
K15	Eutrofiering door hoog aandeel van Populier in boomlaag				G			
K16	Te veel betreding				O			
Overig (Zie paragraaf 3.2)								
K31	Te grote waterdiepte	O						
K32	Kleine oppervlakte				G	G	G	?
K33	Versnipperd voorkomen/ gebrekkige dispersie soorten				G	G	G	?

⁵ Dezelfde informatie opgenomen in paragraaf 3.1.3 en 3.2 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht: Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

K34	Gebrekkige/ geen dispersie van plantensoorten door ontbreken van overstroming in polders met hoge kaden			G				
K35	Geen spontane vestiging/verjonging van iep als gevolg van de iepziekte				G			

Legenda

H3150	Meren met krebbenscheer en fonteinkruigen
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)
H91F0	Droge hardhoutoibossen
H6120	Stroomdalgraslanden
H6410	Blauwgraslanden
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
G	Effect aangetoond of waarschijnlijk: groot knelpunt;
K	Effect aangetoond of waarschijnlijk: klein knelpunt;
O	Effect aangetoond of waarschijnlijk: omvang onbekend
?	Effect mogelijk;
nvt	Knelpunt niet van toepassing.

Aanvullend op bovenstaande tabel zijn op basis van expert judgement nog een aantal aanvullende (mogelijke) knelpunten te benoemen:

Toename (water)recreatie: Verstoring broedvogels en afslag van rietoever (verlies broedhabitat). Omdat bepaalde broedvogels ook typische soorten zijn voor H3150 en H6430 kunnen er ook negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de H3150 en H6430.

Exoten: Bepaalde (invasieve) exoten hebben de potentie om habitattypen te verdringen, Waterteunisbloem en Grote Waternavel komen al in het gebied voor, bij verspreiding kan H3150 verdrongen worden. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor Canadese guldenroede irt H6430.

Klimaatverandering: Hete en droge zomers kunnen er voor zorgen dat habitattypen in oppervlakte en kwaliteit afnemen. Bijvoorbeeld: hogere en drogere delen van H6510B op de oeverwal laten een afname zien van kievitsbloemen en begeleidende soorten.

Dijkverzwaring: mogelijk directe effecten op aanliggende habitattypen en indirecte effecten bijvoorbeeld door effecten op populaties bijen en hommels (bestuiving kievitsbloemen) welke in de dijk nestelen

In het algemeen geldt bij de aanvullend benoemde knelpunten (en voor de ?'s in tabel 3) dat er nader onderzoek nodig is óf dit een knelpunt is en wat de omvang daarvan is. In geval van een initiatiefnemer ligt die onderzoeksplicht daar (WNB), voor het overige zal dit meegenomen worden in het kader van het opstellen van het nieuwe beheerplan. Hieruit kunnen aanvullende maatregelen volgen. Voor wat betreft de factor exoten is er middels een addendum op het beheerplan al in een aanvullende beheermaatregel (verwijderen exoten) voorzien.

4.2 Stikstofdepositie

Naast knelpunten op het gebied van hydrologie en beheer en inrichting benoemt het beheerplan ook de stikstofdepositie als belangrijk knelpunt. Sinds de totstandkoming van het beheerplan en de laatste vastgestelde PAS-gebiedsanalyse is het berekeningsmodel AERIUS diverse keren geüpdatet. Dat heeft ook voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht geleid tot nieuwe stikstofdepositiecijfers. Onderstaande figuren laten de depositiecijfers zien op basis van de huidig geldende versie van AERIUS Monitor (versie 2022)⁶. De habitattypen- en (stikstofgevoelige) leefgebiedenkaarten zijn opgenomen in AERIUS. De ligging van de habitattypen en stikstofgevoelige leefgebieden zijn ook te raadplegen in AERIUS Monitor.

Depositietrend

Figuur 3 toont de berekende depositietrend voor het gebied als geheel, door voor een aantal jaren de gemiddelde depositie en de spreiding in voorkomende depositiewaarden weer te geven. De grafiek is gebaseerd op de depositieresultaten op alle relevante hexagonen in het gebied. Paragraaf 5.3 van het AERIUS Handboek Data (2022) beschrijft op welke manier en met welke gegevens de depositie bepaald wordt⁷.

⁶ [Natura 2000-gebieden | AERIUS Monitor](#)

⁷ [Bepalen depositie Natura-2000 gebieden | AERIUS](#)

Figuur 3: Depositietrend (stikstofdepositie in mol N/ha/jr) voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (2018 – 2030) (bron: AERIUS M22)



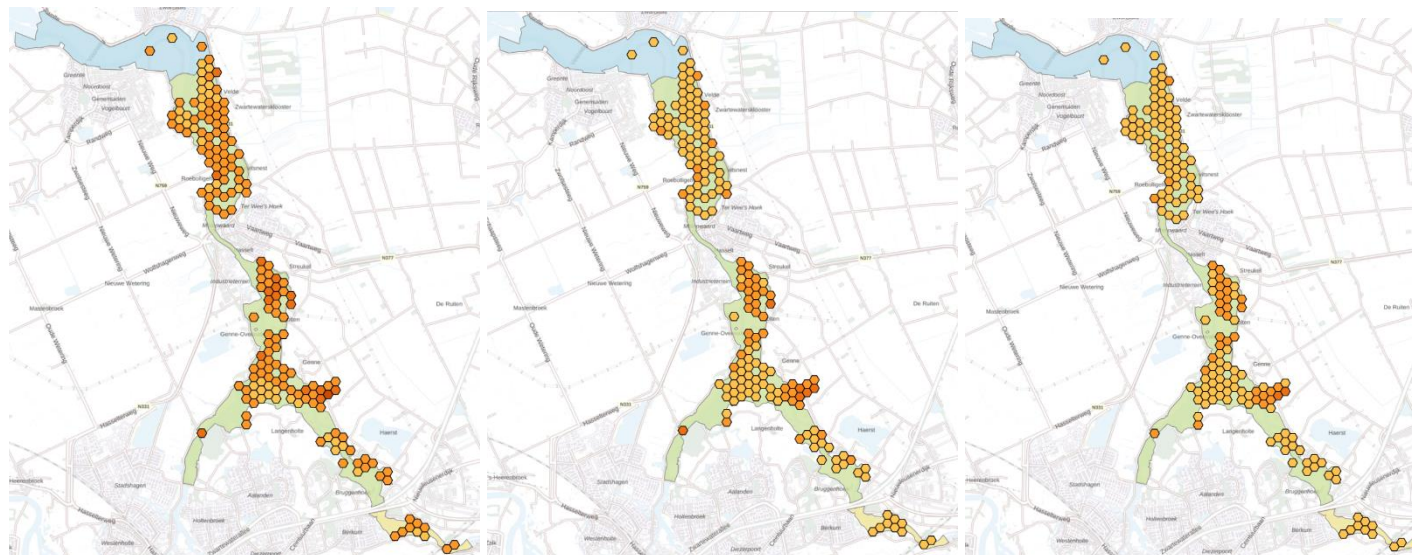
In iedere staaf zijn drie getallen te zien:

- In de roze balk in het midden van de staven is de gemiddelde depositie voor het gebied weergegeven. Dit betreft een gewogen gemiddelde. Voor een uitleg hoe de gemiddelde depositie wordt berekend, zie <https://www.aerius.nl/nl/factsheets/monitor-berekening-van-de-gemiddelde-depositie/>.
- Het getal boven in de staven is het 90-percentiel van de voorkomende depositiewaarden in het gebied. Dit betekent dat voor 90% van alle beschouwde hexagonen geldt dat de depositie lager is dan of gelijk aan deze waarde.
- Het getal onder in de staaf is het 10-percentiel van de voorkomende depositiewaarden. Dit betekent dat voor 10% van alle beschouwde hexagonen geldt dat de depositie lager is dan of gelijk aan deze waarde.

Ruimtelijke totale stikstofdepositie

Onderstaande kaarten (Figuur 4) tonen de totale berekende stikstofdepositie per (relevant) hexagoon van 1 hectare verdeeld over het gebied, voor de jaren 2018, 2025 en 2030.

2030



Eenheid in molen



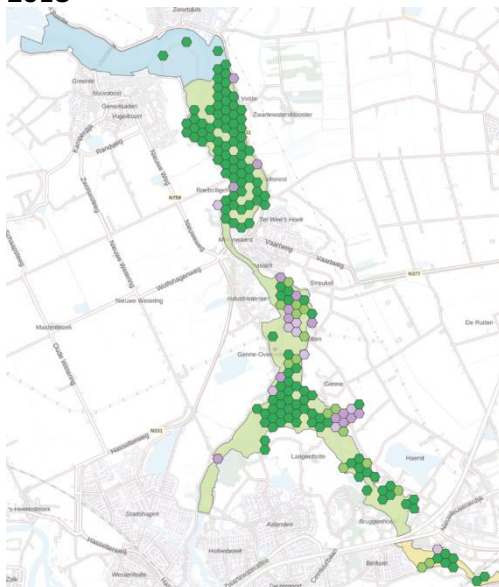
Ruimtelijke stikstof(over)belasting

Onderstaande kaarten (Figuur 5) laten de ruimtelijke verdeling van de stikstof(over)belasting van Witte Veen zien over de jaren 2018, 2025 en 2030. De kaarten tonen voor ieder relevant hexagoon de mate van stikstofbelasting door de totale depositie in het gekozen jaar af te zetten tegen de meest strenge 'kritische depositiewaarde' (KDW) die op dat hexagoon van toepassing is (dus van het habitatype dat daarin voorkomt met de laagste KDW). De KDW is gedefinieerd als de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie.

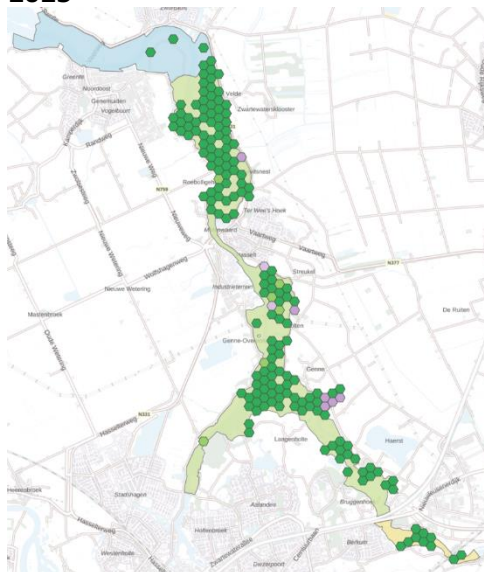
Ruimtelijke stikstof(over)belasting

Figuur 5: Ruimtelijke stikstof(over)belasting in 2018, 2025 en 2030 (bron: AERIUS M22)

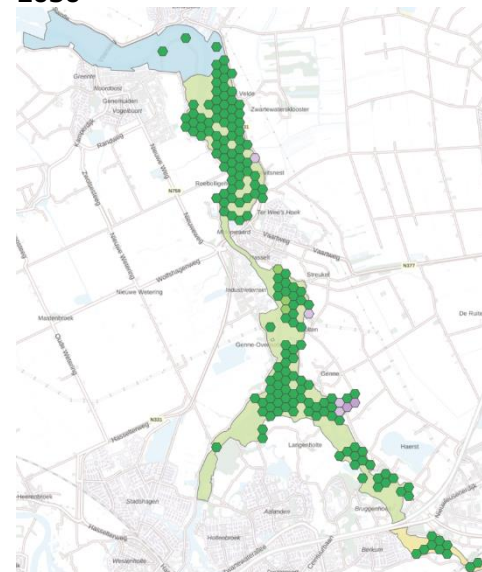
2018



2025



2030



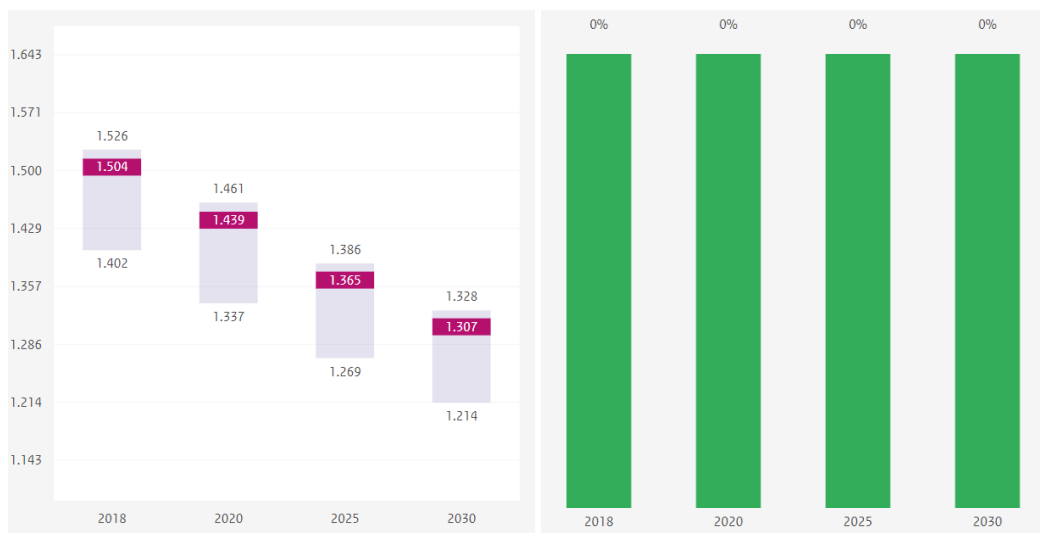
- Donkergroen (geen overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die meer dan 70 mol/ha/jaar onder de KDW van die **habitats** ligt.
- Lichtgroen (naderende overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie tussen 0 en 70 mol/ha/jaar onder de KDW.
- Heel lichtpaars (lichte overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie tussen 0 en 70 mol/ha/jaar boven de KDW.
- Lichtpaars (matige overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die hoger is dan 70 mol/ha/jaar boven de KDW en lager is dan 2 maal de KDW.
- Donkerpaars (sterke overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die hoger is dan 2 maal de KDW.

Ontwikkeling stikstofdepositie per habitattype of leefgebied

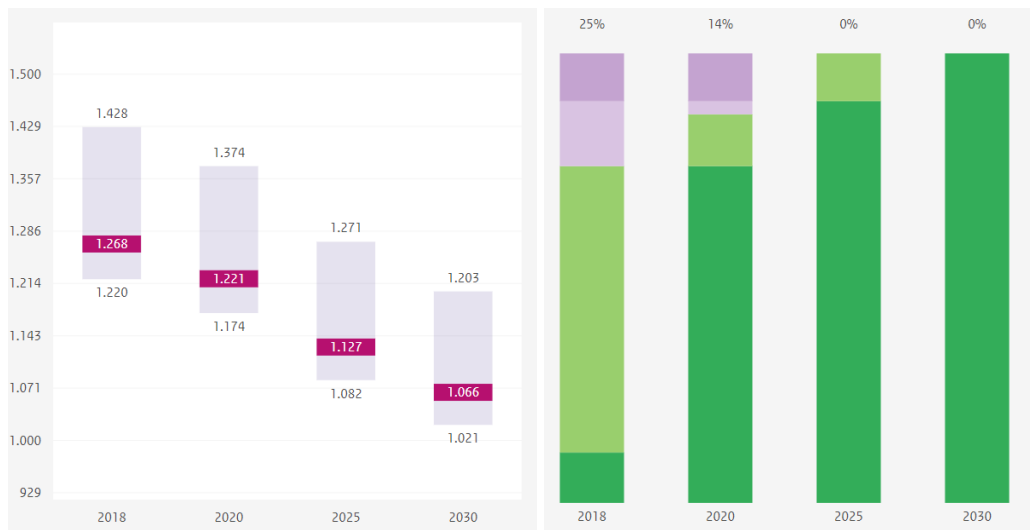
Onderstaande figuren (Figuur 6) laten per habitattype in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht de depositietrend zien, door voor een aantal jaren de spreiding in voorkomende depositiewaarden weer te geven (kaart links). De figuur rechts toont per habitattype voor meerdere jaren de mate van stikstofbelasting voor het betreffende habitattype of leefgebied. Het percentage in de figuur rechts geeft aan welk deel van de oppervlakte van het betreffende habitattype of leefgebied overbelast is. De kleuren in deze figuren komen overeen met de legenda van figuur 5.

Figuur 6: Ontwikkeling stikstofdepositie en mate van stikstofbelasting per habitattype of leefgebied stikstofdepositie in mol N/ha/jr (Bron: AERIUS M22)

H3150baz - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (KDW 2143 mol/ha/jr)



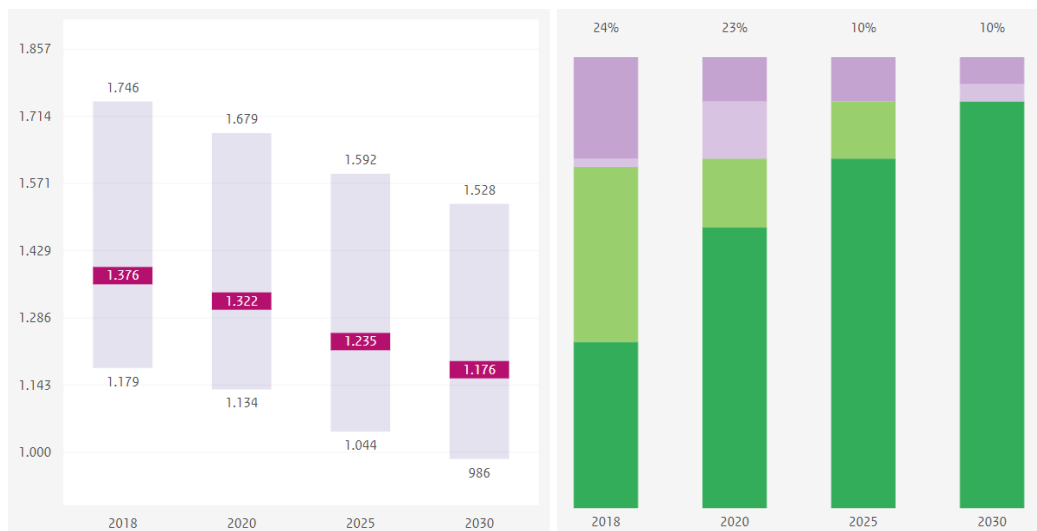
H6120 – Stroomdalgraslanden (KDW 1286 mol/ha/jr)



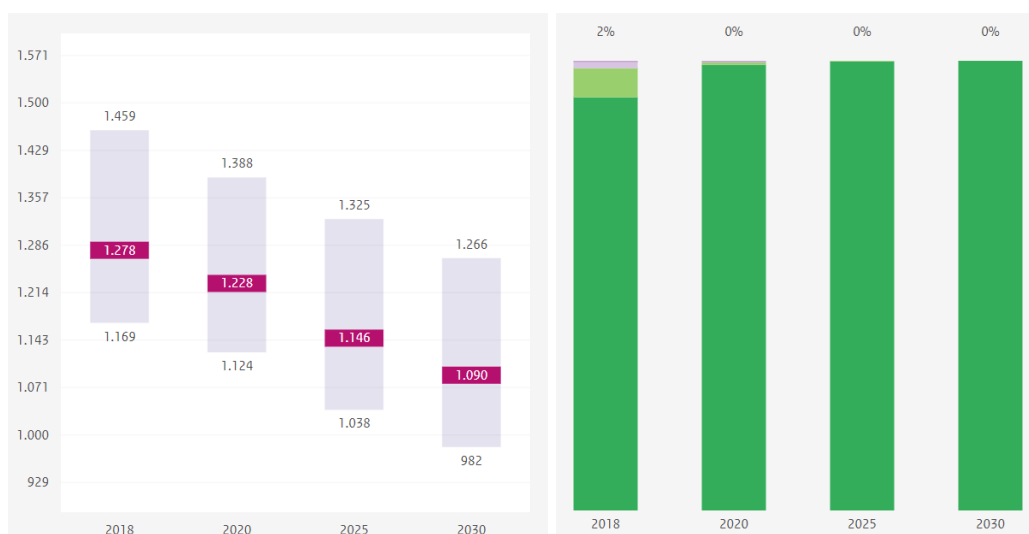
H6410 – Blauwgraslanden (KDW 1071 mol/ha/jr)



H6510A – Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (KDW 1429 mol/ha/jr)



H6510B – Glanshaver- en vossenstraathooilanden (grote vossenstaart) (KDW 1571 mol/ha/jr)



H91F0 – Droge hardhoutooibossen (KDW 2071 mol/ha/jr)



Analyse

De stikstofdepositie in Nederland ligt al vier tot vijf decennia op een te hoog niveau (Bobbink, 2021). Zo werd in 2018 op 75% van het totale oppervlak van 30 (sub)habitattypen in de Nederlandse Natura 2000-gebieden de KDW (kritische depositiewaarde) overschreden. De langdurige overschrijding van de KDW heeft geleid tot een ernstige aantasting van de structuur en het functioneren van Natura 2000-habitats, maar ook van buiten Natura 2000-gebieden gelegen stikstofgevoelige natuur (Bobbink et al, 2022). Herstelbaarheid van stikstofgevoelige habitattypen is variabel (Bobbink et al, 2022). Vooral de cumulatieve gevolgen van vermisting (als gevolg van langdurige overbelasting en ophoping van stikstof), al of niet in combinatie met versterkte verzuring en negatieve effecten van ammonium (ammoniak), zijn doorslaggevend voor de afname van de biodiversiteit. Dit betekent dat op voorheen (matig) voedselarme bodems en/of op verzuringgevoelige gronden de negatieve effecten het meest ernstig zijn (Bobbink et al, 2022). Bobbink benoemt 12 habitattypen als slecht herstelbaar (bijvoorbeeld Heischrale graslanden en diverse hoogveentypen) of matig herstelbaar (bijvoorbeeld Droge heiden en Veenmosrietlanden). Volgens dezelfde methode zijn in een aanvullend rapport van Bobbink nog eens 18 habitattypen en de leefgebiedtypen beoordeeld (waarbij Zure vennen en Jeneverbestruwelen als matig herstelbaar zijn benoemd en het leefgebied Bos van arme zandgronden als slecht).⁸ Dit alles resulteert dus in een lijst met in totaal 15 habitattypen en leefgebieden die slecht of matig herstelbaar zijn van stikstof. Voor deze habitattypen en leefgebieden geldt een grote urgentie om de stikstofdepositie op zeer korte termijn te reduceren tot onder de KDW.

De kaartbeelden in de figuren 3 tot en met 6 laten zien dat ook in 2030 nog een deel van het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht een **lichte** overbelasting van stikstof kent. Deze lichte overbelasting is ter plaatse van habitattype Blauwgraslanden (H6410, KDW 1071 mol/ha/jr.).

Voor het habitattype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (H6510A, KDW 1429 mol/ha/jr.) is er nog **matige** overbelasting op 6% van het areaal en een lichte overbelasting van 4% op het areaal.

Voor de volgende habitattypen is **geen** sprake meer van overschrijding van de KDW:

- Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150baz, KDW 2143 mol/ha/jr.)
- Stroomdalgraslanden (H6120, KDW 1286 mol/ha/jr.)
- Glanshaver en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B, KDW 1571 mol/ha/jr.)
- Droge hardhoutooibossen (H91F0, KDW 2071 mol/ha/jr.)

In de PAS-Gebiedsanalyse uit 2017 gaf het model AERIUS op Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht voor het jaar 2030 hogere depositiewaarden. Op gebiedsniveau was in die analyse de geprognosticeerde depositie gemiddeld 1135 mol/ha/jr. in 2030 (zie figuur 3.1, PAS-Gebiedsanalyse 2017 Uiterwaarden Zwarte water en Vecht). In de huidige versie van AERIUS is op gebiedsniveau sprake van een gemiddelde depositie van 1096 mol/ha/jr. in 2030. De reden voor deze lagere uitkomst is gelegen in diverse updates

⁸ Aanvulling op rapportage Herstelbaarheid van door stikstofdepositie aangetaste Natura 2000-habitattypen: een overzicht. Tomassen, H., E. Remke & R. Bobbink (2022), Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen.

van AERIUS. Bij deze updates wordt onder meer het bepalen van de depositie steeds verder verfijnd⁹. Ook zijn steeds meer meetgegevens beschikbaar waarmee de berekeningen van AERIUS worden gekalibreerd.

De berekende stikstofdruk op de habitattypen is daarom in algemene zin afgenomen, maar met name het habitatype blauwgraslanden staat in 2030 nog voor 100% van het oppervlakte onder lichte stikstofdruk. Glanshaver- en vossenstaarthooilanden kent voor zeer beperkt oppervlakte nog een lichte tot matige stikstofdruk. Waarbij vermelding verdient dat de herstelbaarheid van stikstof van de blauwgrasland goed is (Bobbink et al, 2022 en nader onderzoek door de Taakgroep Ecologische Onderbouwing).

Voor het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht is stikstof een beperkt knelpunt voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

⁹ Zie de releasenotes per versie op deze pagina: [Documenten | AERIUS](#)

Hoofdstuk 5: Overzicht herstelmaatregelen

In het Natura 2000-beheerplan voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht zijn in hoofdstuk 3 de instandhoudingsmaatregelen beschreven die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Op korte termijn (eerste beheerplanperiode) zijn de maatregelen gericht op het voorkomen van verslechtering van de aanwezige habitats. De maatregelen zijn er op gericht om de effecten van de drukfactoren (H4) weg te nemen c.q. te verminderen.

5.1 Van beheerplan tot uitvoering: Ontwikkelopgave en gebiedsprocessen

Interne en externe maatregelen

In veel Natura 2000-gebieden in Overijssel zijn niet alleen 'interne' maatregelen nodig in de Natura 2000-gebieden, zoals maaien, plaggen en kappen. Ook zijn maatregelen nodig buiten de begrenzing van het gebied om in het gebied de juiste condities voor de aangewezen habitats te bereiken (bijvoorbeeld het stoppen of verminderen van bemesting) of om voldoende leefgebied te creëren. Daarnaast komt het voor dat maatregelen in de Natura 2000-gebieden getroffen worden, maar waarvan effecten merkbaar zijn buiten het Natura 2000-gebied (bijvoorbeeld als gevolg van het verhogen van het waterpeil). Deze laatste twee categorieën maatregelen noemen we 'externe maatregelen'.

Aanvullende maatregelen

Met een addendum worden maatregelen toegevoegd aan het beheerplan die voornamelijk voortkomen uit onderzoeken die in beheerplanperiode 1 zijn uitgevoerd: vervolgmaatregelen. Op 5 juli 2022 is het addendum bij het beheerplan vastgesteld. De vervolgmaatregelen voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht staan in hoofdstuk 3 van het addendum. Deze zijn ook opgenomen in tabel 4 van deze Natuurdoelanalyse.

Ontwikkelopgave

Om tot uitvoering van alle Natura 2000-maatregelen te komen heeft de provincie Overijssel in 2013 het Programma Ontwikkelopgave gestart. Belangrijk element van de Ontwikkelopgave is dat de provincie dit programma niet alleen uitvoert. In 2013 is in Overijssel namelijk het akkoord 'Samen Werkt Beter' gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich via dit akkoord in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Het bestuurlijke platform 'Samen Werkt Beter' is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen Werkt Beter vertegenwoordigd: bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden. Zij voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De aanpak voor de Natura 2000-gebieden verloopt via gebiedsprocessen. De doelstelling daarvan is om te komen tot een gedragen inrichtingsplan met onderbouwde maatregelen op detailniveau. De instandhoudingsdoelstellingen en de maatregelen uit het beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse zijn daarbij het vertrekpunt. Binnen de gebiedsprocessen is ruimte voor maatwerk en onderzoek om te bepalen hoe maatregelen op perceelsniveau uitwerken en wat daarvoor de mogelijkheden zijn. Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP).

Inrichtingsplan

Voorgaande procesbeschrijving heeft ook voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht geleid tot een Inrichtingsplan (2017)¹⁰. Dit inrichtingsplan is het resultaat van een intensief gebiedsproces in de periode 2013-2019 met de gezamenlijke gebiedspartners Zwartewaterland, Gemeente Zwolle, Rijkswaterstaat, Landschap Overijssel, LTO Noord, Staatsbosbeheer en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Ook met grondeigenaren en omwonenden is intensief contact geweest om maatregelen af te stemmen op hun wensen en te kijken naar inpassing in de bedrijfsvoering.

Onderzoeken

Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd ter onderbouwing of ter bevordering van de uitwerking van de maatregelen voor Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht:

De onderzoeksopgave **M1**, **M3** en **M9** zijn gecombineerd en vastgelegd in één onderzoeksrapport.

M1 betreft onderzoek naar de overstromingsregime en de relatie met het voorkomen van kwalificerende habitats in het gebied. Ook is het onderzoek naar bosuitbreiding van hardhoutooibossen meegenomen in

¹⁰ [Inrichtingsmaatregelen en beheerstrategie Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht](#)

onderzoeksopgave **M1**. Er is gebleken dat overstroming een bepalende factor is voor Kievitsbloemhooilanden, Stroomdalgraslanden en Hardhoutooibossen. Bij kievitsbloemhooilanden werkt overstroming door via zaadverspreiding, buffering, vochthuishouding en nutriëntenhuishouding. Bij Stroomdalgraslanden is het de vraag of de groeiplaatsen nog overstromen en de dynamische processen van erosie en sedimentatie, welke als randvoorwaarden gelden voor dit habitatype, nog wel plaatsvinden. De belangrijkste veranderingen in het overstromingsregime hangen samen met veranderingen in het peilregime van het Zwarte Water als gevolg van de aanleg van de Afsluitdijk en het minder optreden van harde westenwinden en de interne waterhuishouding van de uiterwaarden langs het Zwarte Water als gevolg van de aanleg van kaden.

Qua hoogteligging en daarmee samenhangende overstromingsduur lijken de condities voor behoud en ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden optimaal in de bovenloop van het Zwarte Water, tussen Monding Vecht en (ten zuiden van) Hasselt. Voor de stroomdalgraslanden en de hardhoutooibossen vormt het overstromingsregime slechts in beperkte mate een knelpunt. Langs het Zwarte Water zijn de omstandigheden voor deze habitattypen minder geschikt, omdat de plekken welke voldoen aan de vereiste overstromingsduur en –frequentie te laag liggen ten opzichte van het zomerpeil van het Zwarte Water en daarom te vochtig zijn voor deze habitattypen. In het meest benedenstroomse deel van de uiterwaarden van de Vecht komen relatief veel standplaatsen voor die qua bodem, drooglegging en overstromingsregime geschikt zijn voor de ontwikkeling van stroomdalgraslanden. Voor hardhoutooibossen liggen, vanwege de aansluiting bij bestaande bossen en de iets rijkere bodem, de beste kansen in de uiterwaarden van de Vecht ten noorden van de A28.

M3 betreft onderzoek naar het in kaart brengen van de interne waterhuishouding – het grondwaterregime – en te bepalen of dit voldoet aan de eisen van Kievitsbloemhooilanden. Het onderzoek heeft echter te maken gehad met dat er een gebrek aan beschikbare gegevens zijn om het huidige grondwaterregime te bepalen. Als een gevolg kan er ook niet beantwoordt worden of het huidige grondwaterregime voldoet aan de eisen van kievitsbloemhooilanden. Daarnaast is onvoldoende bekend welke eisen kievitsbloemhooilanden stellen aan het grondwaterregime.

M9 betreft onderzoek naar de bodem en in hoeverre overstroming en sedimentatie bepalende factoren zijn voor de aanwezige bodempatronen. Er is geconcludeerd dat de bodemsamenstelling in de uiterwaarden van Zwarte Water en Vecht sterk worden bepaald door vroegere erosie en sedimentatieprocessen. De aanvoer van vers sediment (zand, klei) lijkt voorlopig geen voorwaarde om de voor de habitattypen vereiste bodemeigenschappen in stand te houden. Voor stroomdalgraslanden is echter niet duidelijk of zandafzetting wel in alle gevallen een voorwaarde is voor de instandhouding. KWR heeft geconcludeerd dat er geen aanwijzingen zijn dat verzuring op dit moment een knelpunt is ten aanzien van het behoud en de ontwikkeling van stroomdalgraslanden.

Er zijn verschillende onderzoeken waar op dit moment geen invulling aan gegeven is. Het onderzoek naar de waterkwaliteit en hydromorfologie van kolken is niet uitgevoerd, omdat de potentie voor Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden erg klein geacht werd en de huidige kwaliteit van het rivierwater onvoldoende geacht wordt. Onderzoek naar het verondiepen van kolken en strangen ter bevordering van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is uitgesteld naar de 2e of 3e beheerplanperiode. In geval van verbetering van de hydrologie is uitbreiding van krabbenscheer te verwachten in de kolken.

Daarnaast is er voor een deel van UZV onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de Grote Karekiet, Roerdomp en Porseleinhoen (van der Hut, 2018). Het betreft onder meer onderzoek naar het voorkomen van deze soorten in het gebied, en de noodzaak van het instellen van rustzones. Voor andere gebiedsdelen heeft de provincie bij de betreffende TBO geïnventariseerd wat de beschikbaarheid van geschikt broed- en foerageerhabitat is. Habitat voor de Grote Karekiet en Roerdomp is aanwezig, maar door afname hoogwater en het achterblijven van organisch materiaal in de rietvelden neemt de kwaliteit af. De al geplande natuurherstelmaatregelen, inclusief verbeterd beheer, zullen op termijn zorgen voor aanvullend habitat voor deze soorten. Er zijn plannen gemaakt om aan de slag te gaan met de aanleg van aanvullend habitat voor de Porseleinhoen. Onderzoek met betrekking tot de effecten van de hoogte van vooroevers op de rietontwikkeling is als niet noodzakelijk ingeschat gezien de doelstellingen en de al beschikbare habitat.

Herstelmaatregelen

De uitkomst van het inrichtingsplan zijn gedetailleerde inrichtingskaarten met maatregelen voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en de directe omgeving. De kaarten zijn raadpleegbaar via bovenstaande voetnoot (onder hoofdstuk 5.1: inrichtingsplan) naar het inrichtingsplan.

In Tabel 4 is een overzicht te zien met alle maatregelen voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Tabel 4: Overzicht (herstel)maatregelen

Maatregel	Omschrijving	Maatregeltipe	% Gereed	Bron
B101	Porseleinhoen: Onderzoek naar aanwezigheid porseleinhoen. Als de soort aanwezig blijkt, dan wordt extra broedbiotoop ingericht in een verondiepte kolk.	Onderzoek	100	BHP
B11	Onderzoek drainage en kleine grondwateronttrekkingen ten behoeve van agrarische activiteiten (meerdere gebieden)	Onderzoek	0	BHP
B111	Kwartelkoning: Aanpassen maaibeheer	Aanvullend beheer	100	BHP
B121	Kwartelkoning en Grutto: Opstellen verspreidingskaarten van leefgebieden en in beeld brengen trends van broedparen cq doortrekkende vogels. Als hieruit blijkt dat toch sprake is van achteruitgang in areaal en/of kwaliteit en dat daardoor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van deze soort in gevaar komt dan worden in de tweede BHP alsnog aanvullende maatregelen genomen (welke maatregelen is nu nog niet aan te geven)	Onderzoek		BHP
B131	Zwarte stern: Plaatsen broedvlotjes voor Zwarte stern om vestiging op 2 à 3 locaties mogelijk te maken. Evt. verwijderen bos op geschikte broedplekken	Eenvoudige inrichting	50	BHP
B132	Zwarte stern: Instellen rustzones door plaatsen bord en hek (voorkomen verstoring slaapplaatsen)	Eenvoudige inrichting	0	BHP
B133	Zwarte stern: Extensief slootbeheer (tbv voedselaanbod)	Doorlopend aanvullend beheer	0	BHP
B134	Zwarte stern: Herstel krabbescheervegetatie (nestlocatie) op lange termijn	Eenvoudige inrichting		BHP
B135	Inrichting broedbiotoop porseleinhoen	Eenvoudige inrichting		PN
B21	Onderzoek verbeteren waterkwaliteit op groei locaties (kolken);	Onderzoek	100	BHP
B22	Onderzoek verondiepen wateren potentiële groei locaties	Onderzoek		BHP
B31	Ruigten en zomen: voortzetten huidig beheer: periodiek maaien (eens per 2/3 jaar) op locaties waar het habitatype voorkomt	Doorlopend aanvullend beheer	100	BHP
B41	Droge hardhoutoibossen: Onderzoeksopgave en pilot bosuitbreiding via natuurlijke processen (afsterfing en monitoring nodig)	Onderzoek	100	BHP
B42	Droge hardhoutoibossen: Hakhoutbeheer. Onderzoek nodig of specifieke maatregelen kansrijk zijn (bos aanplant met gebiedseigen genetisch materiaal, begrazing, hakhoutbeheer consequenter toepassen, exoten verwijderen en vervangen door esdoorn en populieren). Locatie: Huis den Doorn en de dijkhelling bij de Brommert.	Aanvullend beheer		BHP
B43	Droge hardhoutoibossen: Onderzoek naar maatregelen optimaliseren rivierdynamiek. Locatie: ten zuiden van Hasselt.			
B44	Droge hardhoutoibossen: - Borden plaatsen op locaties waar betreding gereguleerd moet worden (huidige en te ontwikkelen gebieden met hardhoutoibos) en handhaven; - Opheffen illegale jachthaven bij de Brommert en handhaven; - Extra voorzieningen: percelen vrijwaren van begrazing door vee, ontwikkelend struweel en boomsoorten indien nodig vrijstellen; - Informatievoorziening publiek middels informatieborden over verruiging van percelen			
B51	Opstellen slootbeheerplan met onder andere gefaseerd baggeren t.b.v. Bittervoorn en Kleine modderkruiper. Opstellen van verspreidingskaarten van het leefgebied van Bittervoorn. Bagger gebruiken voor bemesting kievitsbloemhooilanden	Onderzoek	100	BHP
B61	Grote karekiet: Ontwikkeling van brede zones overjarig riet door adequaat beheer en ontwikkeling van waterriet, door herstel van de natuurlijke peildynamiek, geregeld terugbrengen van vegetatiesuccessie. Golfslag tegengaan door stenen vooroever te verlagen. Onderdeel herinrichting Veldiger Buitenlanden.	Eenvoudige inrichting	100	BHP
B62	Grote karekiet: Onderzoek naar de effecten van de hoogte van vooroevers op rietontwikkeling	Onderzoek	100	BHP
B71	Grote karekiet, Roerdomp, Porseleinhoen, en kwartelkoning: Onderzoek naar noodzaak instellen rustzones om verstoring door recreatie te beperken. Afsluiten voor snelvaren nodig?	Onderzoek	100	BHP
B81	Grote karekiet en Roerdomp: Onderzoek mogelijkheden locatie vooroevers	Onderzoek	100	BHP
B82	Grote karekiet en Roerdomp: Onderzoek hoogte van vooroevers op waterrietontwikkeling	Onderzoek	100	BHP
B91	Roerdomp: Aanleg 4-5 ha moeras per territorium met 3 ha inundatieriet met een grenslengte van 4,4 km. Kansrijke locatie is aanwezig in Veldiger Buitenlanden (reeds uitgevoerd)	Eenvoudige inrichting	100	BHP
M1	Onderzoeksopgave naar vroegere, huidige en toekomstige overstromingsregime in relatie tot het voorkomen van habitattypen H6120, H6510A en -B en H91F0; in het onderzoek wordt tevens gekeken naar de invloed van inklinking van de bodem, vroegere verdieping van het zomerbed, de in gebruik name van de balgstuw Ramspol en plannen voor rivieraanpassingen in de Vecht en Regge op overstromingsregime en deze habitattypen; het onderzoek moet leiden tot inzicht in de kansen en noodzaak van maatregelen voor het realiseren van het overstromingsregime van betreffende habitattypen	Onderzoek	100	GA
M10	Ontsteden rivieroever	Complexe inrichting		GA
M13	2 maal per jaar maaien en afvoeren of 1 maal maaien i.c.m. nabeweidning	Doorlopend aanvullend beheer	100	GA
M14	1 maal per jaar maaien en afvoeren laat in groeiseizoen	Doorlopend aanvullend beheer	100	GA
M16	Jaarlijks beweiding of laat in het groeiseizoen maaien en afvoeren, evt. i.c.m. nabeweidning	Doorlopend aanvullend beheer	100	GA
M19	Eenmalig inbreng van kenmerkende plantensoorten (voor H6510B alleen als er geen zaadverspreiding via overstroming kan plaatsvinden). Eventueel herhalen	Aanvullend beheer	0	GA
M22	Eenmalig plaggen in beperkt deel van Veldiger hooilanden (reeds uitgevoerd) en in buitendijks deel bij Kievitsnest	Aanvullend beheer	100	GA
M23	Ingrijpen soortensamenstelling	Eenvoudige inrichting	100	GA
M3	Onderzoeksopgave naar de invloed van de interne waterhuishouding op het overstromingsregime en grondwaterregime van habitattypen H6120, H6410, H6510A en -B en H91F0; het onderzoek moet leiden tot aanbevelingen voor het optimaliseren van de interne waterhuishouding	Onderzoek	100	GA
M4a	Verwerven, herinrichten, verbeteren waterhuishouding percelen in nieuwe natuur EHS inclusief stoppen bemesting	Complexe inrichting		GA

M4b	Verwerven, herinrichten, verbeteren waterhuishouding percelen in nieuwe natuur EHS inclusief stoppen bemesting	Complexe inrichting		GA
M8	Dempen of sterk verondiepen sloot tussen dijk en huidig voorkomen H6410 (reeds uitgevoerd)	Eenvoudige inrichting	100	GA
M9	Onderzoek naar het optreden van actuele zandsedimentatie op locaties van habitatype H6120. Onderdeel van het onderzoek is de evaluatie van de effecten van maatregel M10 (= ontsteden oevers) op de zandsedimentatie.	Monitoring	66	GA
V01	Onderzoek naar trend en knelpunten	Onderzoek		VB
V02	Exoten verwijderen	Aanvullend beheer		VB
V03	Onderzoek naar trend en knelpunten	Onderzoek		VB

Toelichting bij Tabel 4: Maatregeltypes

Eenvoudige inrichting

Onder 'Eenvoudige inrichting' vallen die maatregelen waarbij geen bestuurlijke besluitvorming en/of grondverwerving nodig is. Vaak betreft dit interne maatregelen zonder externe invloed buiten het Natura 2000-gebied. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het afdammen van greppeltjes binnen een Natura 2000-gebied.

Complexe inrichting

Onder 'Complexe inrichting' vallen maatregelen die zijn opgenomen in een gebiedsproces waar bestuurlijke besluitvorming en/of grondverwerving een onderdeel van uitmaakt.

Aanvullend beheer

Onder 'Aanvullend beheer' vallen maatregelen als extra plaggen en opslag verwijderen die één of meerdere malen in een beheerplan-periode van 6 jaar worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn mogelijk ook herhaalbaar in volgende beheerplan-periodes. Het '%Gereed' in bovenstaande tabel heeft betrekking op de lopende beheerplan-periode.

Doorlopend aanvullend beheer

Onder 'Doorlopend aanvullend beheer' vallen zaken als maaien en begrazen. Dit zijn maatregelen die als ze eenmaal zijn ingezet de hele beheerplan-periode van 6 jaar blijven doorlopen. Deze maatregelen zijn mogelijk ook herhaalbaar in volgende beheerplan-periodes. Het '%Gereed' in bovenstaande tabel heeft betrekking op de lopende beheerplan-periode.

Onderzoek

Onderzoeksmaatregelen zijn maatregelen waarbinnen enkel onderzoek is geformuleerd in de vorm van een project. Onderzoek als onderdeel van een complexe inrichtingsmaatregel valt onder de inhoudelijke voorbereiding van deze complexe inrichtingsmaatregel.

Toelichting bij Tabel 4: % Gereed

In de kolom "% gereed" staan enkele lege cellen. Voor deze maatregelen is de voortgang niet gerapporteerd.

Legenda kolom "bron"

GA	PAS-gebiedsanalyse
BHP	Beheerplan
PN	Programma Natuur
VB	Veegbesluit

Hoofdstuk 6: Beoordeling verwacht effect natuurherstelmaatregelen

6.1 Monitoring

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, voor wat betreft de eerste beheerplanperiode, het merendeel van de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan nog niet of maar deels zijn uitgevoerd. Zoals vermeld in dat hoofdstuk zijn deze maatregelen via een gebiedsproces nader geconcretiseerd en tot op perceelsniveau uitgewerkt via het inrichtingsplan¹¹. Na uitvoering van de maatregelen start een traject van monitoring om het effect van de maatregelen te volgen. Wanneer het verwachte effect van een maatregel niet optreedt, kan bijgestuurd worden.

Natura 2000 monitoring

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht wordt conform de 'Werkwijze Monitoring Beoordeling Natuurnetwerk – Natura 2000' verschillende monitoringswerkzaamheden gemonitord, namelijk:

- Vegetatiekartering (12-jaarlijks)
- Structuurkartering (6-jaarlijks)
- Florakartering (6-jaarlijks)
- Insectenkartering (6-jaarlijks)
- Broedvogelkartering (6-jaarlijks)
- Abiotiek

Van de bovenstaande karteringen zijn datasets beschikbaar, maar er zijn nog geen analyses uitgevoerd met deze data. Op basis van deze ruwe datasets kunnen geen conclusies getrokken worden voor de eerste versie van de NDA. Het uitgangspunt voor de eerste cyclus van NDA's is dat deze is opgebouwd op basis van bestaande informatie (zie ook paragraaf 1.1).

Procesindicatoren

Om de effectiviteit van de herstelmaatregelen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht te beoordelen worden er sinds 2018 verschillende procesindicatoren (Tabel 5) gemonitord. Met deze procesindicatoren wordt per habitatype-maatregelcombinatie beoordeeld of de ontwikkeling van abiotische standplaatscondities en de vegetatie wijst op herstel van de habitattypen.

Data uit procesindicatoren worden nog maar sinds 2018 verzameld en geven daarom beperkt zicht op ontwikkeling van de abiotische condities. Op basis van de in de periode 2018 – 2021 uitgevoerde monitoring geldt dat deze de nulsituatie beschrijft (Eindrapportage Herstelprocesindicatoren, 2021). De effectiviteit van de herstelmaatregelen kan nog niet worden beoordeeld op basis van deze procesindicatoren, omdat de meeste maatregelen nog niet of nog maar (zeer) recent zijn uitgevoerd.

Tabel 5: Overzicht Procesindicatoren Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Procesindicatoren	
Biotisch	
Flora	Vegetatie- en habitatkartering
	PQ plots
	Indicatorsoorten
Abiotisch	
Grondwater	Grondwaterkwantiteit
	Grondwaterkwaliteit en bodemvocht
	Inundatieduur en -frequentie
Sedimentatie	Mate van sedimentatie/zandafzetting
Bodemchemie	

Aanvullende monitoringsgegevens

Naast de procesindicatoren worden er diverse andere gegevens bijgehouden. In Tabel 6 is een overzicht te vinden.

¹¹ Meer informatie over deze werkwijze is te vinden op: [Monitoring en Natuurinformatie - BIJ12](#)

Tabel 6: Monitoringsoverzicht Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Biotisch		
Flora	Plantensoortenkartering	Plantensoortenkartering Overijsselse Vecht (2017)
	Demografische monitoring	Demografische monitoring Kievitsbloem langs de IJssel en het Zwarte Water (2016-2023)
	Vegetatie en plantensoortenkartering	Vegetatie en plantensoortenkartering Oeverlanden Vecht (2021)
		Vegetatie- en plantensoortenkartering Mastenbroek, Meppelerdiep en Zwarte Water Uiterwaarden (2020)
Fauna	Faunakartering SNL	
Abiotisch		
-		

Van de bovenstaande gegevens zijn datasets beschikbaar, maar er zijn nog geen analyses uitgevoerd met deze data. Op basis van deze ruwe datasets kunnen geen conclusies getrokken worden voor de eerste versie van de NDA. Het uitgangspunt voor de eerste cyclus van NDA's is dat deze is opgebouwd op basis van bestaande informatie (zie ook paragraaf 1.1).

Veldbezoeken

Sinds de inwerkingtreding van de PAS (2015) vindt jaarlijks een veldbezoek naar het gebied plaats, waaraan provincie, TBO's en overige geïnteresseerde gebiedspartners deelnemen. Het doel van de veldbezoeken is om een visuele inspectie te doen van het gebied. In het veldbezoek wordt gekeken naar opvallende zichtbare (indicaties voor) ontwikkelingen in de habitattypen en leefgebieden van soorten. Het veldbezoek is nadrukkelijk een aanvulling op, en niet een vervanging van de veel meer gedegen (zowel ruimtelijk als inhoudelijk) kwantitatieve metingen van de natuurkwaliteit. Deze veldbezoeken zijn voortgezet onder de noemer Natura 2000-veldbezoek, omdat het PAS in 2019 is geëindigd. De veldbezoeken naar Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht laten het volgende zien.

H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden

Habitatype is aanwezig in de kolk bij de Brommert. Aanwezige soorten binnen de kolk en omliggende percelen zijn gele plomp, waterlelie en krabbenscheer. Krabbenscheer is in abundantie afgenomen. De voor het habitatype H3150 kenmerkende fonteinkruiden (Doorgroeid, Gegolfd, Glanzig, of Langstengelig fonteinkruid) zijn geheel afwezig. De kolk staat in open verbinding met omliggende sloten en het Zwarte water. Bij hoog water stroomt veel rivierwater de kolk binnen. Gegevens van het waterschap over waterkwaliteit wijzen uit dat de waterkwaliteit binnen het gebied (buitendijks) mogelijk niet hoog genoeg is om dit habitatype in stand te houden. De ontwikkeling van de vegetatie in de kolk waar dit habitatype nu aanwezig is zal worden gevolgd door middel van de reguliere SNL en N2000-monitoring. Daarmee wordt de vinger aan de pols gehouden voor wat betreft instandhouding van H3150. Positief is dat elders in het gebied op 2 locaties het habitatype kwalificerend is aangetroffen (op eigendom Landschap Overijssel en op eigendom particulier). Verder worden er op diverse plekken typerende fonteinkruiden en andere kenmerkende soorten aangetroffen (bijvoorbeeld diverse locaties Buitenlanden Langeholte en oeverzone Vecht). Hieruit valt te concluderen dat er kansen zijn voor ontwikkeling en uitbreiding van het habitatype.

H6120 Stroomdalgraslanden

Dit habitatype komt in kleine oppervlakten op een paar locaties verspreid in UZV voor. In Buitenlanden Langeholte worden soorten als geel walstro, duifkruid, grote tijm, steenanjer, beemdkroon, akkerhoornbloem en kruisdistel werden waargenomen. Maaien gebeurt na 15 augustus waarna vervolgens nabeweidings plaatsvindt. Het habitatype bevindt zich in gezond ogende toestand.

Ten oosten van de Berkumer kolk is de grasmat verdicht en ook wat verruigt. Hier is in het kader van de regeling Versneld natuurherstel (VNH) in november 2022 op vier plekken een deel van de grasmat verwijderd en ingezaaid. .

Langs de Vecht worden bij zanderige hoge oeverwallen aan de bovenkant van het zanderige gradiënt her en der veel akkerhoornbloem, knolboterbloem, duizendblad en ook gewone vogelmelk waargenomen. Wellicht in de toekomst ontwikkeling richting stroomdalgrasland.

H6410 Blauwgraslanden

In UZV (de Vetkamp) ligt ca 0,27 ha aaneengesloten oppervlak aan blauwgrasland. We komen in het blauwgrasland onder andere de volgende soorten tegen: sterzegge, blauwe zegge, knotszegge, wateraardbei, gewone dophei, spaanse ruiter, tormentil, waterdrieblad, draadzegge, blauwe knoop, moerasviooltje en grote pimpinel. Het veenmostapijt is erg verdroogt. De zeer droge zomers doen de genomen hydrologische herstelmaatregelen wellicht teniet. Het blauwgrasland bevindt zich in het zure deel van het spectrum voor dit habitatype.

H6430A Ruigten en zomen

Het habitatype is her en der verspreid in het gebied aanwezig, en is variabel in oppervlakte en soortensamenstelling gedurende de jaren. Zolang het beheer (met name op de dijken door de waterschappen) adequaat uitgevoerd wordt verwachten we een positieve ontwikkeling in het gebied.

H6510 Glanshaver en vossestaarthooilanden

In UZV komen verspreid door het gebied grote oppervlakten kievitsbloemhooiland voor in diverse ontwikkelingsstadia. Grote oppervlakten zijn al lange tijd in beheer en betreffen erg kruidenrijk en schraal kievitsbloemhooiland met hoge dichtheden aan wilde kievitsbloemen. Alle drie de associaties (van droog naar nat) komen voor, met veel en diverse kenmerkende soorten. De gemiddelde trend is positief, zowel qua oppervlakte als kwaliteit. Opvallend is dat er recentelijk na droge zomers op de drogere zavelige of zanderige stukken relatief veel minder kievitsbloemen waargenomen zijn. Ook schiet hier de witbol (SBB terrein) of gewoon reukgras/veldbiesen (LO terrein) extra door ten opzichte van eerdere jaren. Wellicht is dit een effect van de droge zomers in de afgelopen jaren, soms gecombineerd met verminderde inundatie.

H91F0 Droog hardhoutooibos

Het habitatype is op een paar locaties in relatief beperkt oppervlakte (ca 0,5 ha) aanwezig. De soortensamenstelling is niet optimaal, hier worden maatregelen voor getroffen. Er wordt een significante uitbreiding in oppervlakte verwacht als gevolg van de geplande bosontwikkeling te Genne Overwaters.

6.2 Expertoordeel

De in het Natura 2000-beheerplan vastgestelde maatregelen zijn tot stand gekomen op basis van best beschikbare kennis, waaronder de herstelstrategieën.¹¹ Deze maatregelen hebben als doel om de in paragraaf 4.1 benoemde knelpunten m.b.t. hydrologie, beheer en inrichting op te lossen. Wij gaan ervan uit dat, wanneer de maatregelen uitgevoerd zijn, resultaten zoals verondersteld in de herstelstrategieën redelijkerwijs optreden. Zoals hiervoor aangegeven worden deze resultaten gemonitord. Voor wat betreft stikstof, hydrologie, versnippering/beperkt oppervlak en waterkwaliteit gelden nog enkele aanvullende opmerkingen:

Het habitatype blauwgraslanden kent in 2030 nog een lichte overbelasting met stikstof. Gezien het beperkte oppervlak van dit habitatype (verhoogde kwetsbaarheid) en de mogelijk nog suboptimale hydrologie (cumulatie van (mogelijk) negatieve factoren) blijft dit een aandachtspunt. Vermindering van stikstofdepositie wordt geadviseerd. Vanwege de beperkte mate van overschrijding van de KDW verwachten we dat de in voorbereiding zijnde generieke bronmaatregelen + gebiedsspecifieke stikstofmaatregelen ten behoeve van omliggende Natura 2000-gebieden voldoende zijn om de beperkte overschrijding teniet te doen. De relatief goede herstelbaarheid van dit habitatype (Bobbink *et al.*, 2022) maakt dat we verder kunnen volstaan met het goed monitoren van de ontwikkeling van het blauwgrasland (zowel in oppervlakte als in kwaliteit). Op basis van monitoring LMF plot lijkt de kwaliteit stabiel te zijn. Bij achteruitgang kan het nodig zijn om aanvullende maatregelen te nemen. Op een nabijgelegen perceel zijn maatregelen genomen om het oppervlak aan blauwgrasland uit te breiden. De hydrologische situatie is hier gunstiger dan die van het bestaande blauwgrasland en er heeft zich inmiddels een rompgemeenschap van geelgroene zegge ontwikkeld met de potentie tot doorontwikkeling naar blauwgrasland.

Het habitatype stroomdalgraslanden is versnipperd en beperkt in oppervlakte aanwezig in het gebied. Ondanks dat het voorkomen stabiel lijkt te zijn in zowel kwaliteit als oppervlakte, is dit een risicofactor in verband met de kans op het verlies van kenmerkende/typische soorten. Mochten er namelijk door toevalsfactoren (bijvoorbeeld samenhangend met extreem weer, te natte of te droge omstandigheden etc.) kleine populaties lokaal uitsterven, dan heeft dit gelijk relatief veel impact en is natuurlijk herstel gezien de versnippering moeilijk. Uitbreiding van oppervlakte van het habitatype zou dit risico verkleinen.

Voor de overige habitattypen die in beperkt oppervlak en/of versnipperd in het gebied aanwezig zijn geldt dat als gevolg van al genomen of nog te nemen (al geplande) herstelmaatregelen significante uitbreiding in oppervlakte verwacht wordt (verdubbeling of meer).

Het habitatype Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is momenteel beperkt aanwezig in het gebied. De huidige kwaliteit van het rivierwater kan een beperkende factor zijn. Het is positief dat elders in het gebied op diverse plekken typerende fonteinkruiden en andere kenmerkende soorten worden aangetroffen (bijvoorbeeld kolk Buitenlanden Langeholte, daar gerealiseerde slenk, en oeverzone Vecht). Gezien deze ontwikkeling is het de verwachting dat er in het gebied kansen zijn voor ontwikkeling en uitbreiding van het habitatype. Een verbetering van de waterkwaliteit in de rivier (o.a. in het kader van KRW maatregelen/doelstellingen) is in de toekomst te verwachten.

Hoofdstuk 7: Conclusie

7.1 Synthese

Wanneer het verwachte effect van uitgevoerde en geplande herstelmaatregelen afgezet wordt tegen de gewenste en huidige omgevingscondities en gewenste en huidige natuurkwaliteit, zien we dat de omgevingscondities in het Natura 2000-gebied nog niet volledig op orde zijn, en er dus sprake is van een restprobleem.

Voor wat betreft de factor stikstof gaat het hier met name om de op dit moment matige en in 2030 nog lichte overbelasting van stikstof op het habitatype blauwgraslanden. Vermindering van stikstofdepositie door middel van bronmaatregelen wordt geadviseerd. De ontwikkeling van het blauwgrasland zal gevolgd worden mbv monitoring. Bij achteruitgang kan het nodig zijn om aanvullende maatregelen te nemen. Op een nabijgelegen (groter) perceel zijn maatregelen genomen om het oppervlak aan blauwgrasland substantieel uit te breiden.

Het habitatype stroomdalgraslanden komt versnipperd en in beperkt oppervlak voor in het gebied. Er is middels maatregelen wel zicht op uitbreiding oppervlakte, maar om behoud te garanderen is een substantiëlere uitbreiding oppervlak wenselijk. In het kader van het 2e beheerplan kan onderzocht worden waar er mogelijkheden voor uitbreiding in het gebied zijn. Uit dit onderzoek kunnen vervolgmaatregelen komen welke ten behoeve van de behoudsdoelstelling ingezet kunnen worden.

Voor wat betreft het habitatype Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden is het onduidelijk of de waterkwaliteit van het rivierwater in de toekomst voldoende is om de uitbreidingsdoelstelling te bereiken. Positief is echter dat er de laatste jaren op diverse locaties in UZV verschillende soorten fonteinkruiden en andere kritische begeleidende soorten aangetroffen worden. Omdat deze soorten kritisch zijn t.a.v. waterkwaliteit en zich desalniettemin op diverse locaties spontaan ontwikkelen, is de factor waterkwaliteit vermoedelijk toch niet zo beperkend als eerder gedacht. Het is de verwachting dat er in het gebied kansen zijn voor ontwikkeling en uitbreiding van het habitatype. Omdat vooraf niet volledig duidelijk is of de op de langere termijn waarschijnlijk positieve ontwikkeling van de rivierwaterkwaliteit voldoende is, zou er in potentie sprake kunnen zijn van een restprobleem. Door middel van monitoring van zowel het habitatype als de waterkwaliteit zal worden bepaald of e.e.a. voldoende de goede richting op gaat. Daarnaast zal er onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheden van het verondiepen van kolken en strangen ter bevordering van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Uit dit onderzoek kunnen vervolgmaatregelen komen welke ten behoeve van de uitbreidingsdoelstelling ingezet kunnen worden.

7.2 Lange termijn en toekomstperspectief

Qua omgevingsfactor stikstof is het toekomstperspectief t.o.v. veel andere Natura-2000 gebieden relatief goed. Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht kent in 2030 voor het habitatype blauwgraslanden nog een lichte overbelasting met stikstof. Het is de verwachting dat de in voorbereiding zijnde generieke bronmaatregelen + gebiedsspecifieke stikstofmaatregelen ten behoeve van omliggende Natura 2000-gebieden voldoende zijn om de beperkte overschrijding teniet te doen.

Glanshaver en vossestaartheooilanden: Voor wat betreft H6510B is het toekomstperspectief gezien het zich over het algemeen nog steeds positief ontwikkelende bestaande areaal en de verwachte grote oppervlaktes aan nieuw te ontwikkelen areaal (maatregelen zijn al genomen) goed te noemen. Daarnaast kan het lopende demografische onderzoek mogelijk nieuwe inzichten in de sturende factoren van de levenscyclus van de Kievitsbloem brengen. Deze inzichten kunnen waar nodig leiden tot aanvullende maatregelen voor het habitatype. H6510A komt in beperkt oppervlak (enkele hectares) verspreid voor in het gebied. Lijkt stabiel in oppervlakte en kwaliteit. H6510A kent voor zeer beperkt oppervlakte nog een lichte tot matige stikstofdruk, hier wordt echter in het grote geheel bezien (in combinatie met de maatregelen die t.b.v. uitbreiding genomen zijn) geen significant nadelig effect op de instandhoudingsdoelstellingen verwacht. Daarnaast verwachten we dat de in voorbereiding zijnde generieke bronmaatregelen + gebiedsspecifieke stikstofmaatregelen ten behoeve van omliggende Natura 2000-gebieden voldoende zijn om de beperkte overschrijding grotendeels teniet te doen. Uitbreiding wordt verwacht op nieuw ingerichte percelen, en mogelijk ook binnen de bestaande percelen als gevolg van drogere omstandigheden dan voorheen (klimaatverandering) op hogere terreindelen.

Door KWR zijn een aantal kennisleemtes gesignaleerd m.b.t. inundatieregime en interne waterhuishouding. Bezien vanuit het hydrologisch beheer is er momenteel voldoende kennis en voldoende handvatten om het waterbeheer goed te sturen. De spreiding in inundatiefrequentie waarbij Kievitsbloemhooiland voorkomt is groot; de variatie in bodem en maaiveldhoogte binnen de uiterwaarden is bovendien ook groot; Daardoor is er ook niet sprake van één optimale situatie. Variatie in zowel de tijd als ruimte zijn onderdeel van het systeem.

Aandachtspunten voor de toekomst zijn wel effecten van het verhogen van de peilen in het IJsselmeer (waardoor inundatiefrequentie en –duur zullen toenemen) en inklinking van de bodem, met name in het deel ten noorden van Hasselt. De mogelijk negatieve effecten hiervan zijn op dit moment niet te kwantificeren. Op een aantal locaties in de uiterwaarden (en daarnaast ook binnendijs) is gestart met monitoring van het grondwater. Deze monitoring wordt voldoende geacht om de benodigde gegevens te verzamelen om inzicht te krijgen in de hydrologie van de uiterwaarden. Bij analyse is het van belang dat de relatie gelegd wordt tussen inundatie- en grondwaterregime met de vegetatie-ontwikkeling.

Een aantal habitattypen in UZV komt in kleine oppervlakten en soms versnipperd voor. Met name voor de habitattypen stroomdalgraslanden, blauwgraslanden en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden geldt dat dit deze habitattypen kwetsbaar maakt voor het verlies van kenmerkende/typische soorten. Bij toevalsfactoren (bijvoorbeeld samenhangend met extreem weer, te natte of te droge omstandigheden etc.) is er een risico dat kleine populaties lokaal uitsterven. Ook kunnen ivm de soms geïsoleerde ligging nog ontbrekende kenmerkende/typische soorten deze habitattypen moeilijk bereiken vanuit de omgeving. Inbrengen van maaisel is een handelingsoptie. Dit laat evenwel onverlet dat deze habitattypen door de kleine oppervlakte en versnippering relatief veel aandacht nodig hebben. Uitbreiding van de oppervlakten, waar de abiotische omstandigheden dit toelaten, zou e.e.a. robuuster en minder kwetsbaar maken. Voor de habitattypen H3150, H6410, H6510B en H91F0 geldt dat als gevolg van al genomen of nog te nemen (al geplande) herstelmaatregelen significante uitbreiding in oppervlakte verwacht wordt (verdubbeling of meer). Uit monitoring zal blijken in welke mate de al uitgevoerde en nog uit te voeren maatregelen in oppervlaktetoename van de betreffende habitattypen resulteren.

Uit onderzoek van KWR is gebleken dat er geen aanwijzingen zijn dat verzuring op dit moment een knelpunt is voor het habitatype stroomdalgraslanden. Daarmee is er geen directe urgentie om aanvullende maatregelen te nemen om extra sedimentatie (wat verzuring tegengaat) op de groeiplaatsen van dit habitatype te bewerkstelligen. De trend voor het habitatype stroomdalgrasland is echter onduidelijk. Mocht er toch verzuring optreden dan kunnen er aanvullende maatregelen genomen worden. Er zijn ontsteningsmaatregelen (in het kader van de KRW) van de oevers op de bestaande locaties met stroomdalgrasland genomen. Sedimentatie is opgenomen in de procesindicatorenmonitoring. Een significante toename van de sedimentatie agv de al genomen ontsteningsmaatregelen zou in combinatie met kleinschalige maatregelen (openmaken grasmat en inbrengen maaisel) uitbreiding van het habitatype kunnen resulteren.

De verwachting is dat de geplande maatregelen (Provincie Overijssel, 2022) om nieuw hardhoutoibos bij Genne Overwater aan te leggen zullen resulteren in een flinke toename van het bestaande areaal (ca 2,5 hectare extra). Hiermee kunnen op de lange termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype behaald worden. Op dit moment is de hydrologische situatie op de uitbreidingslocatie voldoende. Een onzekere factor in de toekomst is een mogelijk stijgend rivierwaterpeil als gevolg van klimaatverandering.

7.3 Eindoordeel

Het eindoordeel (tabel 7) voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht volgt uit deze Natuurdoelanalyse in vergelijking met de referentiesituatie uit het aanwijzingsbesluit. Er wordt gekeken of behoud van de natuurdoelen is geborgd en het behalen van instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 3) binnen bereik blijft of komt bij de te verwachten stikstofdepositie (hoofdstuk 4), in combinatie met andere drukfactoren en gegeven de geborgde (uitgevoerde en geprogrammeerde) natuurherstelmaatregelen (hoofdstuk 5). In het eindoordeel wordt gewerkt met drie definities: 'Ja', 'Ja, mits' en 'Nee, tenzij':

Leiden de maatregelen tot het tegengaan van verslechtering én bereiken instandhoudingsdoelstellingen?	
Ja	De natuurdoelanalyse levert in dit geval de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen realisatie van de instandhoudingsdoelstelling mogelijk maakt door het op orde brengen van de condities daarvoor. Deze uitkomst bevestigt het maatregelenpakket en biedt basis voor verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen.
Ja, mits	De natuurdoelanalyse levert de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, verslechtering weliswaar voorkomt, maar dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling op lange termijn. Dit leidt tot verdere verkenning van aanvullende maatregelen. Dat kunnen zowel bronmaatregelen zijn als natuurherstelmaatregelen.
Nee, tenzij	De natuurdoelanalyse levert een ecologische beoordeling van het pakket maatregelen waaruit blijkt dat met vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten. De natuurdoelanalyse maakt in dat geval duidelijk wat de knelpunten zijn.

Op basis van de analyses in voorgaande hoofdstukken komen wij tot de onderstaande eindoordelen:

Tabel 7: Eindoordeel Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

		Doel		Trend		Stikstof		Verslechtering	IHD	Restprobleem	Eindoordeel
		Oppervlakte	Kwaliteit	Oppervlakte	Kwaliteit	Overbelasting 2020	Prognose overbelasting 2030				
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>	?	-	Geen	Geen	Niet uitgesloten	Op de langere termijn is uitbreiding/verbetering mogelijk haalbaar	Waterkwaliteit Beperkt opp	Nee, tenzij
H6120	*Stroomdalgraslanden	=	=	?	?	Geen tot matig	Geen	Wordt voorkomen	Voor behoud zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig	Beperkt opp Isolatie	Ja, mits
H6410	Blauwgraslanden	=	=	?	-	Matig	Licht	Niet uitgesloten	Voor behoud zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig	Stikstof Hydrologie Beperkt opp Isolatie	Nee, tenzij
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	=	=	?	?	Geen tot matig	Geen tot matig	Wordt voorkomen	Binnen bereik mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie (stikstof)	Ja, mits
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	=	+/-	+/-	Geen tot matig	Geen	Wordt voorkomen	Binnen bereik mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie	Ja, mits
H91F0	Droge hardhoutoibossen	>	>	?	-	Geen	Geen	Korte termijn: niet uitgesloten Lange termijn: wordt voorkomen	Binnen bereik (langere termijn) mits geen toekomstige grootschalige wijzigingen hydrologie	Hydrologie	Ja, mits

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:
 = Behoudsdoelstelling;
 > Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
 G Goede kwaliteit;
 M Matige kwaliteit;
 ? Onbekend

Trend in oppervlakte of kwaliteit:
 + Positieve trend;
 - Negatieve trend;
 = Stabiele trend;
 ? Trend onbekend;

Uit het overzicht uit tabel 7 blijkt dat twee stikstofgevoelige habitats in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht beoordeeld zijn met 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat verslechtering niet uit te sluiten valt. De instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied op de lange termijn zijn niet in zicht of er is nog niet voldoende informatie beschikbaar om te onderbouwen dat deze habitats niet verslechteren. Een richting voor nieuwe (herstel)maatregelen wordt gegeven in hoofdstuk 8.

Hoofdstuk 8: Richting nieuwe (natuurherstel)maatregelen

Uit de synthese blijkt dat er een restprobleem aanwezig is. Het gaat om de drukfactor stikstof, het blauwgrasland is in 2030 nog steeds licht overbelast. Gezien de lichte overbelasting is het waarschijnlijk dat generieke bronmaatregelen in combinatie met gebiedsspecifieke bronmaatregelen voor omliggende natura 2000-gebieden voldoende zijn om de depositie tot onder de KDW te brengen. Mocht uit monitoring van het blauwgrasland blijken dat er achteruitgang in kwaliteit (of oppervlakte) plaatsvindt, en in dien mate aanwezig is dat de instandhoudingsdoelstellingen op langere termijn niet bereikt kunnen worden, dan kunnen aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld hydrologisch) noodzakelijk zijn.

Waterkwaliteit (m.n. rivierwater) kan mogelijk een knelpunt zijn in relatie tot de doelstellingen voor het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. De verwachting is wel dat de waterkwaliteit in de toekomst zal verbeteren. Positief is dat er de laatste jaren op diverse locaties in UZV verschillende soorten fonteinkruiden en andere kritische begeleidende soorten aangetroffen worden. Het is de verwachting dat er in het gebied kansen zijn voor ontwikkeling en uitbreiding van het habitatype. Op kansrijke locaties in het gebied waar fonteinkruiden waargenomen zijn zal kleinschalig krabbenscheer worden uitgezet, om uitbreiding van het habitatype te stimuleren. Daarnaast zal er onderzoek naar de waterkwaliteit en hydromorfologie van kolken en onderzoek naar het verondiepen van kolken en strangen ter bevordering van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden worden uitgevoerd. Uit dit traject kunnen nieuwe herstelmaatregelen volgen om de ontwikkeling van het habitatype te stimuleren.

Voor wat betreft stroomdalgraslanden is het een no-regret-maatregel om aanvullend op al genomen maatregelen in te zetten op actief vergroten van de afzonderlijke geïsoleerd liggende delen, nieuwe locaties te zoeken voor uitbreiding binnen het gebied en waar mogelijk de afzonderlijke habitats van eenzelfde type zo goed mogelijk met elkaar te verbinden. Dit geeft extra invulling aan de knelpunten K32 en K33.

Referenties

Documenten:

- Bobbink, R. (2021). Effecten van stikstofdepositie nu en in 2030: een analyse. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen. Rapportnummer RP-20.135.21.35.
- Bobbink, R., G. van Dijk, E. Remke & H. Tomassen (2022). Herstelbaarheid van door stikstofdepositie aangetaste Natura 2000-habitattypen: een overzicht. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen. Rapportnummer RP-21.117.21.95.
- Provincie Overijssel. (2020). Addendum Beheerplan Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (nr. 36) Overijssel.
- Provincie Overijssel. (2016). Natura 2000 beheerplan Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.
- Provincie Overijssel. (2017). Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.
- Provincie Overijssel (2022). Ontwikkelopgave Natura 2000 Jaarverslag 2021
- Provincie Overijssel (2022). De ontwikkeling van het Hasselterbos.
- Sweco. (2021, december). Eindrapportage monitoring herstelmaatregelen Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht 2018 – 2021 - Herstelprocesindicatoren.
- Van der Hut, R.M.G. (2018). Rustzones voor moerasvogels in de uiterwaarden van het Zwarte Water. Altenburg & Wymenga.

Webbronnen:

- BIJ12. (2022, 2 februari). Monitoring en Natuurinformatie. Geraadpleegd op 1 september 2022, van <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (z.d.). Natura 2000 Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Natura 2000 in Nederland. Geraadpleegd op 3 mei 2022, van <https://natura2000.nl/gebieden/overijssel/uiterwaarden-zwarte-water-en-vecht>
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). (z.d.). AERIUS-monitor Overijssel. AERIUS Monitor. Geraadpleegd op 1 november 2022, van <https://monitor.aerius.nl/gebieden.html?voortouwnemer=overijssel>